
UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

MAJA VAVTAR

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
RAZREDNI POUK

SEVNICA: DRUŽBOSLOVNE VSEBINE
NA RAZREDNI STOPNJI DEVETLETKE

DIPLOMSKO DELO

Mentorica: dr. Darja Kerec, doc. Kandidatka: Maja Vavtar

Ljubljana, junij, 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici dr. Darji Kerec za vso pomoč in nasvete pri nastajanju diplomskega dela.

Hvala ravnateljici OŠ Sava Kladnika Sevnica Jelki Slukan in učiteljicam razrednega pouka Katji Lackovič, Vanji P. Ferenčak, Mateji Pompe, Mirjani Jelančič in Jožici Mlakar, ki so mi s svojim sodelovanjem omogočile izvedbo diplomskega dela.

Hvala tudi moji družini in Luki, ker so me vedno spodbujali in verjeli vame.

POVZETEK

V diplomskem delu je predstavljen razvoj mesta Sevnica. Predstavljen je kratek zgodovinski razvoj mesta Sevnica, razvoj sevniškega gospodarstva ter pomembnejša kulturna dediščina Sevnice. Didaktični del vsebuje 5 učnih priprav, eno za vsak razred od 1. do 5. razreda devetletne osnovne šole. Uporabljene učne vsebine oziroma učni cilji, ki so bili vzeti iz učnega načrta, so bili različni glede na razred. S tem je bila predstavljena možnost, kako bi lahko te podatke vključili v vzgojno-izobraževalni proces. Spodbuja predvsem opazovanje domačega kraja in delo na terenu. V raziskavo je bilo vključenih 96 učencev 1., 2., 3., 4. in 5. razreda devetletne osnovne šole OŠ Sava Kladnika Sevnica. Z raziskavo je bilo preverjeno, kako dobro učenci razredne stopnje devetletne osnovne šole poznajo svoj domači kraj Sevnica.

KLJUČNE BESEDE

Sevnica

Razvoj gospodarstva

Zgodovinski razvoj

Pouk

Terensko delo

SUMMARY

In my diploma thesis I have presented the development of the town of Sevnica, namely its historical development, development of its economy and its significant cultural heritage. The didactical part contains five teaching preparations, one for every grade from 1st to 5th grade of nine-year primary school. The teaching content and learning objectives, which were taken from the curriculum, differ from one another according to the grade. By doing so, I have presented ways in which certain information about Sevnica could be included in the educational process. The observation of hometown and fieldwork are especially encouraging. 96 pupils from the 1st, 2nd, 3rd, 4th and 5th grade of Primary school Savo Kladnik Sevnica were included in this study. The research showed how well pupils in lower grades of nine-year primary school know their hometown Sevnica.

KEY WORDS

Sevnica

Development of the economy

Historical development

Class

Fieldwork

KAZALO

1 UVOD	1
2 SEVNICA: LEGA.....	2
3 ZGODOVINSKI RAZVOJ SEVNICE	4
3.1 PRAZGODOVINA	4
3.2 RIMLJANI	4
3.3 SREDNJI VEK.....	6
3.4 16. IN 17. STOLETJE.....	10
3.5 18. IN 19. STOLETJE.....	12
3.6 20. STOLETJE.....	14
3.7 SEVNICA DANES IN V PRIHODNOSTI	16
4 NARAVNE DANOSTI IN GOSPODARSKI RAZVOJ	19
4.1 OBRT	20
4.2 INDUSTRIJA.....	21
4.3 PROMET.....	22
5 DIDAKTIČNI DEL.....	24
5.1 UČNI NAČRT ZA PREDMET SPOZNAVANJE OKOLJA.....	24
5.1.1 Učni načrt za 1. razred devetletne OŠ	24
5.1.2 Učni načrt za 2. razred devetletne OŠ	25
5.1.3 Učni načrt za 3. razred devetletne OŠ	26
5.2 UČNI NAČRT ZA PREDMET DRUŽBA	28
5.2.1 Učni načrt za 4. razred devetletne OŠ	28
5.2.2 Učni načrt za 5. razred devetletne OŠ	30
5.3 UČNE PRIPRAVE ZA PREDMET SPOZNAVANJE OKOLJA.....	31
5.3.1 Učna priprava za 1. razred devetletne OŠ	31
5.3.2 Učna priprava za 2. razred devetletne OŠ	34
5.3.3 Učna priprava za 3. razred devetletne OŠ	36
5.4 UČNI PRIPRAVI ZA PREDMET DRUŽBA	38
5.4.1 Učna priprava za 4. razred devetletne OŠ	38
5.4.2 Učna priprava za 5. razred devetletne OŠ	41
5.5 ANALIZA UČNIH UR.....	45
5.5.1 Analiza učne ure v 1. razredu	45
5.5.2 Analiza učne ure v 2. razredu	46
5.5.3 Analiza učne ure v 3. razredu	47
5.5.4 Analiza učne ure v 4. razredu	48
5.5.5 Analiza učne ure v 5. razredu	49
6 EMPIRIČNI DEL.....	50
6.1 OPREDELITEV PROBLEMA	50
6.2 CILJI.....	50
6.3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA OZIROMA HIPOTEZE.....	50
6.4 RAZISKOVALNA METODA	51
6.5 ANALIZA REZULTATOV.....	52
6.5.1 Analiza anketnega vprašalnika za 1. razred	52
6.5.2 Analiza anketnega vprašalnika za 2. razred	53
6.5.3 Analiza anketnega vprašalnika za 3. razred	55
6.5.4 Analiza anketnega vprašalnika za 4. razred	58

6.5.5 Analiza anketnega vprašalnika za 5. razred	62
7 ZAKLJUČEK.....	69
8 LITERATURA IN VIRI	70
10 PRILOGE	74

1 UVOD

Sevnica je Slovenija v malem. Sevnici smo že pred mnogimi stoletji odkrili ta kotiček na sotočju reke Save in Mirne. Živimo na kraju, kjer se stikajo trije svetovi: panonski, kraški in predalpski svet. Od severa in severozahoda nas objemajo naši »vršaci«: Bohor, Lisca, Lovrenc in Veliko Kozje, ki se proti jugu spustijo v Dolenjsko gričevje.¹ Razpotegnjeno mestno naselje leži v dolini Save, na ravnini na levem bregu reke, ob vznožju okoliških gričev in v vmesnih dolinah. Sevnica je bila trg že v prvi polovici 14. stoletja, mesto pa je postala leta 1959. Nastala je pod gradom, ki stoji vrh Grajskega hriba in se prvič omenja leta 1309.² V osemdesetih letih 20. stoletja se je s Sevnico združilo Šmarje ob potoku Sevnica. Danes je mesto občinsko središče in sedež upravne enote s 5040 prebivalci.³

»Povsod je lepo, a doma je najlepše«. Tako pravi star slovenski pregovor. Tudi sama se strinjam z njim. Kot mala deklica sem želela potovati po svetu in spoznavati nove dežele in kulture. S spoznavanjem drugih krajev sem začela bolj ceniti svoj domači kraj in sedaj se vedno rada vračam domov. Mislim, da človeka oblikuje tudi okolje, v katerem odrasča. V domačem okolju si človek izoblikuje svojo identiteto. Misel na domači kraj je vedno lepa in polna spominov. Morda zato pesniki in pisatelji tako radi pišejo o krajih, kjer so odrasčali.

Rada imam Sevnico, kraj, v katerem sem preživela večino mojega življenja, zato sem si ga vedno želela bolj spoznati. Zanimalo me je, kako dobro poznajo svoj domači kraj Sevnica učenci razredne stopnje OŠ Sava Kladnika Sevnica. Mislim, da je bilo pred leti, ko sem bila še sama učenka osnovne šole, premalo poudarka na poznavanju domačega kraja. Z uvedbo devetletke je sicer ta vsebina pridobila na pomenu. Za raziskovanjem sem iskala tudi načine, kako bi domači kraj na čim bolj zanimiv način predstavila učencem.

¹ Sevnica: zakladnica doživetij, Mohorjeva založba 2010, str. 1-2.

² Krajevni leksikon Slovenije (dalje: Krajevni leksikon), Državna založba Slovenije, Ljubljana 1995, str. 341.

³ Enciklopedija Slovenije, 11. zvezek (dalje: Enciklopedija Slovenije), Založba Mladinska knjiga 1997, str. 59.

2 SEVNICA: LEGA

Sevnica, središče občine in zgornjega dela Posavja, je razpotegnjeno mesto na ravnici levega brega reke Save. Leži v prijetni kotlini ob prehodu dolenjskih gričev v Posavsko hribovje, ob izlivu Sevnice in Mirne v Savo.⁴

Naselje je razpotegnjeno ob Savi, po dolinah njenih levih pritokov (Sevnična, Drožanjski potok, Florjanski graben) in zložnih vzpetinah proti severu. Jedro naselja je pod sevniškim gradom, ki stoji na apnenčevem Grajskem griču (247 m), novejši deli mesta pa se širijo po dolinah in prisojeh gričevnatega slemenca (Zajčja Gora, Kozja Gora, Staroveški hrib, Resni hrib s Piramido).⁵

Visoki in dolgi Bohor ščiti savsko dolino od Sevnice pa tja do Krškega pred mrzlim severom, v sevniški kotlini zapira pot mrzlim vetrom tudi Lisca, zato je podnebje izredno milo. Tu se križata srednjeevropsko in sredozemsko podnebje, vendar prevladujejo mrzle zime in vroča poletja.⁶

Slika 1: Pogled na Sevnico in okolico⁷

⁴ <http://www.obcina-sevnica.si/krajevne-skupnosti/sevnica> (4. 5. 2011).

⁵ Enciklopedija Slovenije, str. 59.

⁶ Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici : 2. V. 1869 - 2. V. 1969 (dalje: Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici), Občinska konferenca SZDL, Sevnica 1969, str. 32.

⁷ Foto: M. Vavtar, 11. 12. 2010.

Lega Sevnice in njene okolice je zelo ugodna. Od tržišč, ki so nastala v tej kotlini, ima Sevnica v prometnem pogledu brez dvoma najugodnejšo lego. Predstavlja tudi železniško križišče na progi Ljubljana-Zagreb in Sevnica-Trebnje-Novovo mesto.⁸

Občina Sevnica (272 km²) zajema jugovzhodni del Posavskega hribovja... Njeno ozemlje obsega Litijsko in Krško-Orliško antiklinalo; med njima je Mirnsko-Senovsko sinklinalno podolje s terciarnimi kamninami in plastmi rjavega premoga (Krmelj, Senovo). V severnem in južnem krilu Litijske antiklinale prevladujeta triasni apnenec in dolomit z vložki krednih skrilavih glinovcev, vmes so razgaljeni manj odporni mladopaleozojski peščenjak, skrilavi glinovec in konglomerat.⁹

Leta 2007 je imela občina Sevnica 17494 prebivalcev, gostota pa je bila 64 preb./km².¹⁰

Slika 2: Sevnica danes¹¹

Slika 3: Glavni trg pod gradom¹²

⁸ Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici, str. 30-32.

⁹ Enciklopedija Slovenije, str. 60-61.

¹⁰ http://91.185.202.230/~obcinase/uploads/zanimivosti/statistika/statistika_2009.pdf (4. 5. 2011)

¹¹ Foto: M. Vavtar, 11. 4. 2011.

¹² Foto M. Vavtar, 11. 4. 2011.

3 ZGODOVINSKI RAZVOJ SEVNICE

3.1 PRAZGODOVINA

Med velikim številom arheoloških najdišč v Sloveniji je danes Sevnica le na kratko omenjena, kakor da tu v davnih stoletjih, ki jih proučuje arheologija, ni bilo življenja.¹³

Sevnica je zelo staro selišče.¹⁴ Sevnica z okolico je bila naseljena že v prazgodovinski in rimski dobi, kar dokazujejo številne prazgodovinske gomile, sledovi gradišč in utrdb (Sevnica, Sveti Rok, Lukovec, Vranje, Blanca, Boštanj, Okič, Tržišče in Šentjanž), kot tudi številne najdbe iz vseh dob (sarkofagi, , keramične in bronaste posode in lepotičenja).¹⁵

Sprehod skozi zgodovino nam pokaže, da je bilo območje občine poseljeno že v pradavnini (najdbe v okolici Kaplje vasi). Tu so živeli Iliri in Kelti (halštatske najdbe v Boštanju). V začetku našega štetja so ti kraji prešli v posest rimskega imperija.¹⁶

3.2 RIMLJANI

Da je bila Sevnica že v prvem času Rimljanov pomembna kolonija, dokazujejo pogosto izkopani rimski kovanci, mitološko izklesani iz kamna, in ne daleč od Sevnice najdena kamnita krsta, ki so jo odpeljali v Gradec in ki kaže na rimske čase.¹⁷

Doline in pobočja severno od Sevnice so morala biti dokaj obdelana in poseljena s podeželskimi zaselki, ki so bili obenem gospodarske enote, središča posestev, delno v lasti celjskih meščanov. Ta sklep nam dopuščajo nešteti starejši podatki, potrjuje ga pa tudi najdba iz leta 1968. Poleti tega leta so namreč našli pri gradni stanovanjskega bloka severno od železniške postaje v Sevnici rimsko opekarsko peč.¹⁸

¹³ Iva Curk, Iz najstarejše zgodovine Sevnice (dalje: Iva Curk, Iz najstarejše zgodovine Sevnice). V: Kronika, letnik 17, zv. 3, Ljubljana 1969, str. 139.

¹⁴ Josip Brinar, Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi za brežiški, kozjanski in sevnški šolski okraj (dalje: Josip Brinar, Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi), [s. n.], Videm 1903, str. 121.

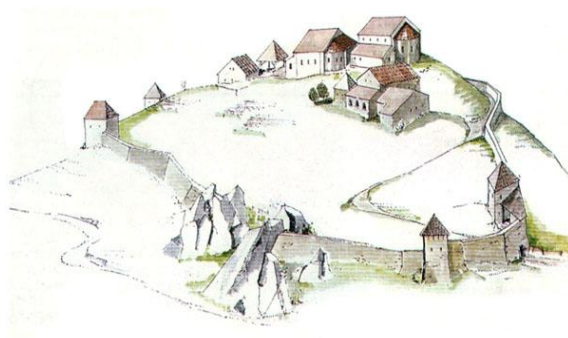
¹⁵ Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici, str. 32.

¹⁶ <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010)

¹⁷ Jože Bogovič, Naših dvesto let: 1782-1982 (dalje: Jože Bogovič, Naših 200 let), Osnovna šola [Savo Kladnik], Sevnica 1982, str. 7.

¹⁸ Iva Curk, Iz najstarejše zgodovine Sevnice.

Nad vasjo Vranje severovzhodno od Sevnice leži na podolgovatem 445 m visokem kopastem griču znamenita poznoantična in zgodnjekrščanska naselbina Ajdovski gradec iz 5.-6. stoletja.¹⁹

Slika 4: Skica Ajdovskega gradca²⁰

Naselbino je obdajalo obzidje z obrambnimi stolpi. V hišah so arheologi izkopali številne predmete za vsakdanjo rabo: lončenino, vretenca za prejo, rožene glavnike, kamnite žrmlje, tehtnice in različno orodje. Med najdbami izstopa bronasta utež v obliki boginje Lune, posrebrana skleda tehtnice, srebrna igla - pisalo, amfore kot merniki tekočine in možnar kot mera za razsuto blago (žito, sol).²¹

Prva odkritja segajo v leto 1811, ko so domačini na vrhu hriba med razvalinami v gozdu našli rimski nagrobnik in sarkofag. Bogato okrašeno grobnico so prepeljali v graški muzej, nagrobnik pa so vzdali ob vhodu v sevniški grad, kjer je še danes.²²

Slika 5: Bronasta utež²³

¹⁹ <http://www.ajdovski-gradec.com/> (5. 5. 2011)

²⁰ <http://www.kstm.si/ajdovski-gradec.html> (5. 5. 2011)

²¹ Prav tam.

²² <http://www.ajdovski-gradec.com/izkopavanja.html> (5. 5. 2011)

²³ <http://www.ajdovski-gradec.8m.net/Luna.html> (5. 5. 2011)

Pravijo, da je bila to rimska postojanka ob cesti, ki je vodila iz Celeje v Siscijo (Celje-Sisak) in je šla skozi Sevnico. V okolici so odkrili več ostankov rimske dobe. V sami Sevnici so našli številne spomenike obrežnih božanstev in to je morda bilo savsko pristanišče.²⁴

Ajdovski gradec je bil dvakrat nasilno opustošen, kar sta pri izkopavanjih pokazali dve plasti žganine in pepela. Prvi požig je mogoče povezati z roparskim pohodom Hunov na Oglej in Rim, drugi požig in dokončno uničenje naselbine pa s prihodom naših prednikov Slovanov v drugi polovici 6. stoletja.²⁵

Slika 6: Lončeno posodje in glinena vretenca²⁶

Slika 7: Ajdovski gradec danes²⁷

3.3 SREDNJI VEK

V zgodnjem srednjem veku je velik kompleks zemlje v štajerskem delu Posavja, ki je bil v lasti koroške grofice Heme, z zamenjavo leta 1043 postal last salzburške nadškofije. Ta je začela v drugi polovici 12. stoletja in 13. stoletju z intenzivno kolonizacijo. Sevnica je nastala šele v 13. stoletju, kjer je večja ravnica omogočila ustanovitev naselja. Gre za kolonizacijsko naselbino, ki je nastala sočasno z gradom in v kateri se je leta 1256 mudil salzburški nadškof Filip. Na vrhu stolpa so sezidali prvotni stolpasti grad, v katerem je bil sedež enega izmed štirih salzburških gospodov v Posavju.²⁸

Sevnica je bila prvič pisno omenjena leta 1256 z nemškim imenom Liechtenwald.²⁹

²⁴ Jože Bogovič, Naših 200 let, str. 9.

²⁵ <http://www.kstm.si/ajdovski-gradec.html> (5. 5. 2011)

²⁶ <http://www.ajdovski-gradec.8m.net/Loncena%20posoda.html> (5. 5. 2011)

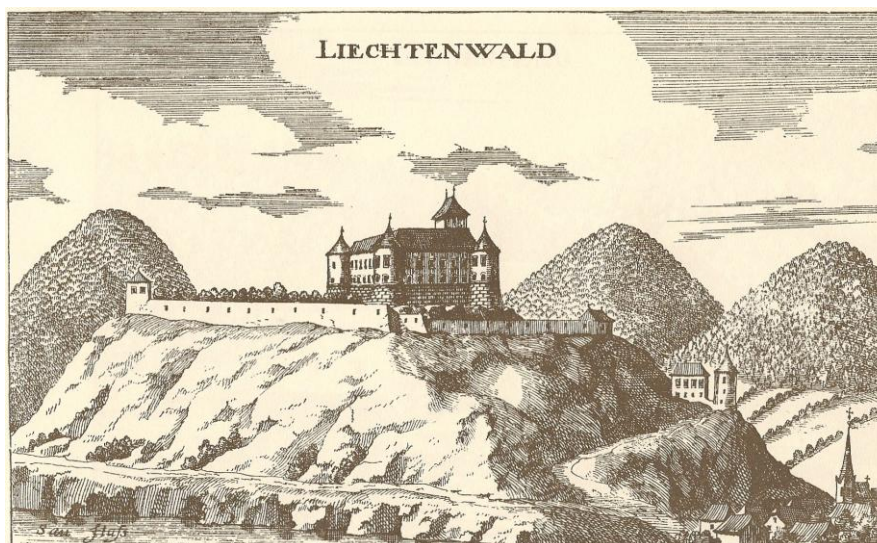
²⁷ <http://www.kstm.si/ajdovski-gradec.html> (5. 5. 2011)

²⁸ Oskar Zoran Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici (dalje: Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici), Območna obrtna zbornica, Sevnica 2006, str. 50.

²⁹ Marjan Žiberna, Posavje: turistični vodnik, Goga, Novo mesto 2010, str. 108.

Naselbina, ki so jo namestili ob tranzitni cesti, je ustvarila nekoliko nepravilen, dolg pravokoten tržni prostor. Nemško ime Lichtenwald je dobila po redkem svetlem gozdu, ki pa se ji je umaknil. Leta 1309 je Sevnica posredno, leta 1322 pa neposredno označena kot trg z običajnimi pravicami in privilegiji.³⁰

Srednjeveška zgodovina kraja je povezana s Sevnškim gradom, ki stoji vrh Grajskega hriba (247 m).³¹

Slika 8: Grad Sevnica nekoč³²

Grad so postavili salzburški nadškofje, ki so bili lastniki območja že od 1043.³³

Zgodovinsko je grad izpričan sicer šele leta 1323, vendar se že 1309 omenja v Sevnici kastelan s štirimi stražniki in vratarjem. Leta 1292 je omenjena celo posadka v Sevnici, ki je gotovo vezana na Zgornji grad.³⁴ Leta 1479 je prišel grad pod ogrskega kralja Matije Korvina oz. kralja Matjaža, 1494 ga je salzburški nadškofiji vrnil kralj Maksimiljan, 1595 so ga kupili Mosconi (nakup je bil sporen); v letih 1619-1803 je bil znova pod nadškofijo, ki ga je dajala v fevd.³⁵

Za obdobje nekaj stoletij, vse do časa turških upadov in kmečkih uporov, nimamo podatkov, ki bi dokumentirali stavbni razvoj gradu. Gotovo je grad imel obliko trdnjave še 1573. leta, ko

³⁰ Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici, str. 50.

³¹ Slovenija: turistični vodnik (dalje: Slovenija: turistični vodnik), Mladinska knjiga, Ljubljana 1997, str. 548.

³² Slika iz: G. M. Vischer: Topographia Ducatus Stiriae, Gradec 1681.

³³ Slovenija: turistični vodnik, str. 548.

³⁴ <http://www.grad-sevnica.com/zgodovina-gradu.html> (8. 5. 2011)

³⁵ Enciklopedija Slovenije, str. 59-60.

je Sevnico zavzela Gubčeva kmečka vojska, ki jo je grajski oskrbnik v službi salzburškega nadškofa povabil celo v grad na kosilo.³⁶

Inocenc Moscon je dal gradu njegov sedanji poznorenesančni videz s prezidavami med letoma 1595 in 1597. Za Mosconi so se v gradu izmenjali še plemiči Turjaški (Auerspergi), Draškoviči, Sermage in Kegleviči.³⁷ Johan Händl pl. Regensburg, ki je kupil grad l. 1803, ga je ponovno restavriral in mu dal sedanjo obliko. Zasul je grajske jarke, znižal obzidje, zasadil park in uredil terase na j. pobočju hriba.³⁸ Gospodarji gradu so se menjavali, zadnja lastnica pa je bila grofica Matilda Arco – Zinnenberg – Tränkel (umrla je med drugo svetovno vojno v Italiji).³⁹

Slika 9: Grad z južne strani⁴⁰

GRAD DANES:

Nekdanje bogate opreme prenovljeni grad sicer večinoma nima več, še vedno pa je tu mogoče videti številne sledi, ki pričajo o različnih obdobjih njegovega obstoja – vzidan rimski nagrobnik, poznoromanske vogelnike, nemški napis v gotici nad vhodnim portalom ... Grad ima danes predvsem kulturno in reprezentančno funkcijo. V njem so baročni salon s sejno sobo, konferenčna in poročna dvorana ter razstavna galerija, drugo nadstropje vzhodnega stolpa pa ponuja na ogled lepo restavrirane poznobaročne freske.⁴¹

³⁶ <http://www.grad-sevnica.com/zgodovina-gradu.html> (8. 5. 2011).

³⁷ Marjan Žiberna, Posavje, str. 111-112.

³⁸ Krajevni leksikon Slovenije, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1976, str. 274.

³⁹ Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici, str. 33.

⁴⁰ Foto: M. Vavtar, 10. 12. 2010.

⁴¹ Marjan Žiberna, Posavje, str. 112.

Slika 10: Grad Sevnica danes⁴²

Slika 11: Balkon pred gradom⁴³

Slika 12: Čarobni obisk gradu⁴⁴

Sevniška cerkev in župnik se prvič omenjata 1323, cerkvenoupravno je fara 1331-1787 pripadala kostanjeviškemu samostanu.⁴⁵ Gotska cerkev sv. Florjana ob Florjanskem grabnu je omenjena 1443, njeni romanski elementi kažejo, da je starejša.⁴⁶

Slika 13: Cerkev sv. Florjana⁴⁷

⁴² Foto: M. Vavtar, 7. 4. 2011.

⁴³ Foto: M. Vavtar, 7. 4. 2011.

⁴⁴ Foto: M. Vavtar, 9. 12. 2010.

⁴⁵ Enciklopedija Slovenije, str. 60.

⁴⁶ Slovenija: turistični vodnik, str. 548.

⁴⁷ Foto: M. Vavtar, 10. 5. 2011.

3.4 16. IN 17. STOLETJE

Turški vpadi in kmečki upori so prizadeli tudi območje Sevnice.⁴⁸

Viktor Tiller v svojem priročniku »Sevnica in okolica« omenja, da je bil grad v tem času s podzemnim hodnikom povezan s Spodnjim gradom, ki še danes stoji na Glavnem trgu v Sevnici. Hodnik naj bi prebivalci uporabljali kot skrivališče pred Turki. Vendar o obstoju tega hodnika ni nikakršnih zgodovinsko zanesljivih virov, zato moramo to zgodbo prištevati k legendam.⁴⁹

Sevnica s širšim zaledjem je bila tesno povezana s kmečkim uporniškim gibanjem, zlasti uporoma 1515 in 1573, ko je kmečka vojska zavzela Sevnico.⁵⁰ Tedanji zakupnik gradu baron Boltežar Lamberg je vodjo upora Ilijo Gregoriča in njegovih 600 puntarjev sprejel na gradu in jih pogostil.⁵¹

Slika 14: Spomenik ob 400-letnici slovensko-hrvaškega kmečkega upora⁵²

O nastanku Lutrovske kleti, ki stoji na grajskem pobočju, je danes znanega le malo; domnevno je nastala sredi 16. stoletja in je služila kot skrivna molilnica protestantov. Postaviti jo je dal baron Janez Kishl, tedanji zakupnik gradu. Domnevno naj bi Lutrovsko klet občasno obiskoval Jurij Dalmatin (1546-1589), ki je kot prvi v celoti prevedel Sveto pismo. Klet je kasneje postala grobnica nekaterih sevnških graščakov. Stenske poslikave notranjosti kleti, ki sodijo v vrh renesančnih fresk na Slovenskem, so verjetno nastale okoli leta 1610. Avtor mojstrov, ki so bile v 70-ih letih minulega stoletja restavrirane, ni znan. V Lutrovski kleti potekajo različne glasbene in druge kulturne prireditve.⁵³

⁴⁸ <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010).

⁴⁹ http://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Seavnica (10. 5. 2011)

⁵⁰ Enciklopedija Slovenije, str. 60.

⁵¹ Marjan Žiberna, Posavje, str. 112.

⁵² Foto: M. Vavtar, 10. 12. 2010.

⁵³ Marjan Žiberna, Posavje str. 113-114.

Slika 15: Lutrovska klet⁵⁴

Spodnji sevniški grad z letnico 1613 je najstarejša stavba na Glavnem trgu. Danes je v njem sedež Občine Sevnica.⁵⁵

Slika 16: Spodnji sevniški grad⁵⁶

Slika 17: Kužno znamenje na Glavnem trgu⁵⁸

Tudi kuga je morila v teh krajih, kar nam potrjujejo številna kužna znamenja in cerkev sv. Roka v Drožanju (pozno gotski slog), ki je bila zgrajena v spomin na kugo v 17. stoletju. Kuga je pustošila zlasti v letih 1358, 1529, 1625, 1646 in 1652.⁵⁷

⁵⁴ Foto: M. Vavtar, 10. 12. 2010.

⁵⁵ <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010).

⁵⁶ Foto: M. Vavtar, 13. 5. 2011.

⁵⁷ Jože Bogovič, Naših 200 let, str. 10.

⁵⁸ Foto: M. Vavtar, 7. 3. 2011.

3.5 18. IN 19. STOLETJE

Mestne in trške naselbine so bile zaradi značilne strnjene pozidave in lahko gorljivih gradbenih elementov (les, slama) pogosto tarča požarov. Že majhna neprevidnost je bila dovolj, da se je zgodila katastrofa.⁵⁹

Slika 18: Sevnica okoli l. 1830⁶⁰

Sevnico so večkrat zadeli hudi požari. Leta 1763 je po neprevidnosti neke krojačice nastal ogenj, ki je upepelil ves trg, le obe cerkvi in 3 hiše so ostale.⁶¹ Podobna nesreča je ogrozila trg 11. avgusta 1812 ponoči, ko je nastal požar.⁶² Na binkošno nedeljo 4. junija 1854, je Sevnica zadnjič pogorela. Po izročilu je požar zakrivila neka gospodinja, ki se ji je vnela mast. Najhuje je požar pustošil po osrednjem Glavnem trgu, kjer je razen treh hiš pogorel ves stavbni fond, med drugim tudi župnijska cerkev Sv. Nikolaja.⁶³

Ker je župnijska cerkev v požaru utrpela prevelike poškodbe, je bila edina rešitev zidava nove. Nova velika triladijska neoromanska bazilika s prečno pravokotno ladjo je bila blagoslovljena v nedeljo, 7. decembra 1862, na god sv. Ane, 26. julija 1863, pa jo je posvetil knezoškof Jakob Maksimilijan Stepišnik.⁶⁴

Slika 19: Župnijska cerkev sv Nikolaja⁶⁵

⁵⁹ Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici, str. 53.

⁶⁰ http://www.gradovi.net/data/sevnicagrad/sevnica_kaiser.jpg, (12. 5. 2011)

⁶¹ Josip Brinar, Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi, str. 122.

⁶² Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici, str. 53.

⁶³ Prav tam, str. 57.

⁶⁴ Oskar Zoran Zelič, Sevnica - stoletje na razglednicah (dalje: Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah), Založba Neviodunum, Krško 2009, str. 14.

⁶⁵ Foto: M. Vavtar, 7. 4. 2011.

1. oktobra 1862 je mimo Sevnice stekla enotirna železniška proga od Zidanega Mosta do Zagreba in naprej do Siska. Zaradi pomanjkanja zadostnega prostora so železniško postajo s postajnim poslopjem in šestimi tiri postavili 1 km zahodno od trga. Vse do leta 1909 je bila prva postaja na poti iz Zidanega Mosta proti Zagrebu. Železnica je pospešila trgovske in poštne zveze, omogočila začetek industrializacije, zaposlovanje malih kmetov in kočarjev, v trgu pa se je začel razvijati turizem oz. letoviškarstvo.⁶⁶

Slika 20: Železniška postaja Sevnica⁶⁷

Leta 1865 je bila tu ustanovljena prva čitalnica v Posavju, štiri leta kasneje pa je bil tu tudi tabor, ki je podpiral zamisli Zedinjene Slovenije.⁶⁸ V nedeljo, 2. maja 1869, je bil kot peti po vrsti organiziran slovenski tabor v Sevnici. Prizorišče sevnškega tabora je bilo na travniku – živinskem sejmišču, vzhodno od trga, na mestu današnjih blokov pod hribom Vrtača. Blizu 7000 ljudi se je tega dne ob dveh popoldne zbralo na taboru, kamor so peš in na vozovih pršli iz štajerskih in kranjskih, ob Posavju ležečih okrajev.⁶⁹

Za začetek uradnega osnovnega šolstva v Sevnici šteje leto 1782, ko je bila v mežnariji poleg župnijske cerkve urejena prva šolska učilnica.⁷⁰ Leta 1801 so uredili učilnico v prizidku organistovega stanovanja (današnja Omerzova hiša, Cesta na grad 28). Učilnico so uporabljali polnih 70 let. Kasneje so jo poimenovali »stara šola«. Leta 1871 so zgradili v trgu tik pod gradom šolsko poslopje, prvo »trško šolo«. Imela je štiri učilnice in bila sprva trirazrednica.

⁶⁶ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 16-17.

⁶⁷ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁶⁸ Marjan Žiberna, Posavje str. 108-110.

⁶⁹ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 18.

⁷⁰ Prav tam, str. 21.

Leta 1882 je nemško društvo Deutscher Schulverein ustanovilo v Sevnici dvorazredno zasebno nemško šolo za sevniške Nemce.⁷¹

Slika 21: Na mestu nemške šole danes stoji Srednja šola Sevnica⁷²

24. novembra 1882 je bila ustanovljena Posojilnica v Sevnici, ki je bila prva v Posavju.⁷³

3.6 20. STOLETJE

Sevnica je čeden, prijazen trg v savski dolini. Trg šteje sedaj (1903) 163 hiš, ki so večinoma zidane in z opeko krite. Ob zadnjem štetju ljudi leta 1900 je bilo tu 859 stanovalcev. Sevnica je sedež okrajnega sodišča, davkarije, okrajnega zastopa, okrajnega šolskega sveta, notarja, poštne in brzojavne urada.⁷⁴

Slika 22: Glavni trg okoli l. 1903⁷⁵

Od začetka 20. stoletja do prve svetovne vojne se je širjenje Sevnice nadaljevalo zunaj srednjeveške stavbne črte Drožanjskega potoka proti zahodu, v smeri proti železniški postaji, s pozidavo stanovanjskih hiš na prostoru med glavno cesto in železniško progo.⁷⁶

⁷¹ Mojca Terčelj, Občina Sevnica (dalje: Mojca Terčelj, Občina Sevnica), Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana 1989, str. 24-25.

⁷² Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁷³ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 22.

⁷⁴ Josip Brinar, Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi, str. 120-121.

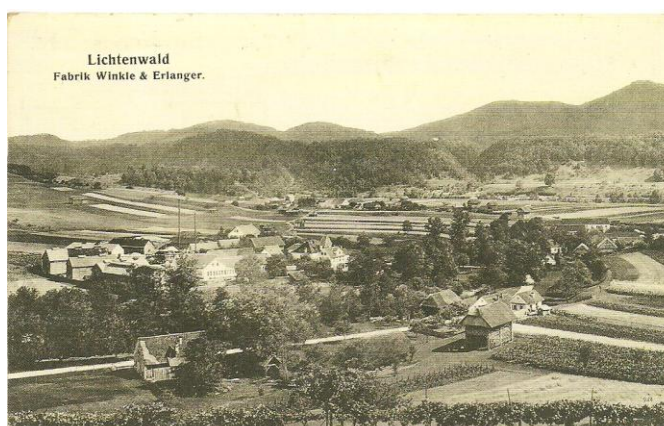
⁷⁵ Slika iz: Leon Gregorčič [et al.]: Pozdrav iz ..., Kočevje 2006, str. 61.

Slika 23: Sevnica leta 1908⁷⁷

28. julija 1914 se je začela prva svetovna vojna. Tudi iz Sevnice je odšlo mnogo fantov in mož v vojno, od katerih jih je več padlo oz. umrlo za njenimi posledicami, veliko pa ranjenih in ujetih. Med vojno je bila Sevnica prenapolnjena z begunci iz Poljske kot tudi z begunci, ki so semkaj pribežali iz Pule, Trsta, Gradiške in Gorice (večinoma uradništvo).⁷⁸

Sevnica je bila v začetku 20. stoletja industrijsko nepomembna, čeprav je imela že pred prvo svetovno vojno dva obrata, tovarno kopit in parno žago. Med obema vojnoma je bila Sevnica že najbolj razvit kraj v Posavju. Med drugo svetovno vojno je bilo območje vključeno v Hitlerjev razselitveni program, zato je to obdobje med ljudmi pustilo globoke in boleče sledi.⁷⁹

Slika 24: Šmarje pri Sevnici s Kopitarno leta 1908⁸⁰

⁷⁶ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 50.

⁷⁷ Slika iz: Prav tam, str. 37.

⁷⁸ Prav tam, str. 23.

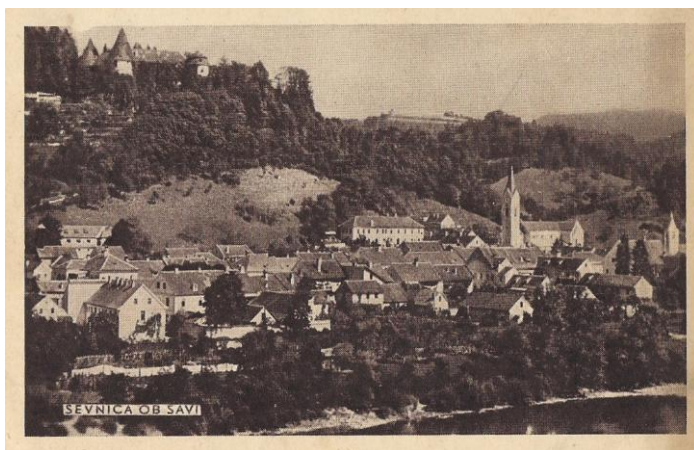
⁷⁹ <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010).

⁸⁰ Slika iz: Leon Gregorčič [et al.]: Pozdrav iz ..., Kočevje 2006, str. 131.

Pod vodstvom tedanjega komandanta brežiške čete Dušana Kvedra – Tomaža so 12. novembra 1941 z zvijačo vdrl v zapore trije pogumni borci. Ječarja so razorožili in ga zaprli v celico, borce OF pa so izpustili. V ta spomin na dan praznujemo Sevničani svoj občinski praznik. Sevniška osnovna šola nosi ime po ustreljenem mladincu – junaku Savu Kladniku, kraj sam pa krasi spomenik padlim borcem v bližini železniške postaje.⁸¹

Slika 25: Spomenik padlim v NOV⁸²

Slika 26: Sevnica leta 1946⁸³

3.7 SEVNICA DANES IN V PRIHODNOSTI

Sevnica je postala mesto leta 1959. Mesto s približno 5000 prebivalci je industrijsko, obrtno, trgovsko, kulturno in upravno središče občine z obširnimi zaledjem.⁸⁴

V desetletjih po drugi svetovni vojni je Sevnica dosegla ogromen razvoj na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja. V naselitvenem pasu okoli železniške postaje je zrasel novi del mesta z modernimi stanovanji, trgovinami, gostinstvom, prometom, zdravstvom in šolstvom.⁸⁵

Slika 27: Stanovanjski bloki nad železnico⁸⁶

⁸¹ Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici, str. 38.

⁸² Foto: M. Vavtar, 10. 12. 2010.

⁸³ Razglednica: osebni arhiv M. Vavtar.

⁸⁴ <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010).

⁸⁵ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 135.

⁸⁶ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

Slika 28: OŠ Sava Kladnika Sevnica⁸⁷

Slika 29: Zdravstveni dom Sevnica⁸⁸

V nastajajoči novi del mesta so se od srede petdesetih let začele seliti oz. v njem nastajati nove stavbe: nova železniška postaja (1956), proizvodna in poslovna stavba konfekcije Lisca (1959), Kovinska delavnica Sevnica (1962), trgovsko-stanovanjska stavba (1960), osnovna šola (1964), trgovski center (1968-1969), zdravstveni dom in lekarna (1971), Ljubljanska banka in Komunala (1973), pošta (1977), dom upokojencev (1979). Od institucij sta v starem mestnem jedru od konca sedemdesetih let do srede devetdesetih let ostali le občina in okrajno sodišče.⁸⁹

Slika 30: Gasilski dom s kulturno dvorano⁹⁰

Slika 31: Staro mestno jedro danes⁹¹

⁸⁷ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁸⁸ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁸⁹ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 139.

⁹⁰ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁹¹ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

Na sevniškem kopališču (od leta 1985), ki ga upravlja Komunala Sevnica, sta olimpijski in otroški bazen. V okviru Športne zveze Sevnica delujejo številna športna društva s pisano paleto športnih panog. Zveza kulturnih društev v Sevnici (KŠTM) skrbi za amatersko kulturno dejavnost, gostovanja poklicnih skupin, knjižnico, arheološki park Ajdovski Gradec, sevniški park z zbirkami in galerijami, Lutrovsko klet in spomenike.⁹²

Slika 32: Sevniki bazen⁹³

Slika 33: Nov športni dom⁹⁴

Danes se mesto širi predvsem na svojih obrobjih, najbolj z gradnjami novih stanovanjskih hiš pod Zajčjo Goro in v Drožanjski ulici, veliki nakupovalni centri pa v samo mesto doslej še niso prišli, ampak so zrasli onstran savskega mostu, ob glavni magistralni cesti Celje-Krško.⁹⁵

Slika 34: Pogled na Sevnico iz Boštanj⁹⁶

⁹² <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010).

⁹³ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁹⁴ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

⁹⁵ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 135.

⁹⁶ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

4 NARAVNE DANOSTI IN GOSPODARSKI RAZVOJ

Gospodarski razvoj Sevnice je bil povezan z obmejnimi položajem salzburške posesti, cestno povezavo ob Savi in zlasti plovbo po njej. Po opustitvi rečne plovbe se je začela iz številnih okoliških žag razvijati lesna industrija.⁹⁷

Gospodarstvo sevniske občine je do druge svetovne vojne temeljilo na gozdarstvu, kmetijstvu in le delno na industriji in rudarstvu. V največji meri je izkoriščalo gozd, ki še danes zavzema 56 % celotnega ozemlja. Kmetijstvo je temeljilo zlasti na živinoreji in sadjarstvu, ki sta dosegla primeren presežek za prodajo na širše tržišče.⁹⁸

Slika 35: Sevniška voščenska¹⁰¹

Sevniška okolica zelo prija sadjarstvu, saj ima tukaj svojo domovino daleč po svetu znano in priljubljeno jabolko »Sevniška voščenska«.⁹⁹

Za poljedelstvo so bile ugodne razmere le v nižinskem svetu, v hribovitem svetu pa so poljščine zadovoljevale le domače potrebe.¹⁰⁰

Železniška proga (1962) je v precejšnji meri vplivala na razvoj gospodarstva. Pospešila je trgovino in omogočila začetek industrializacije in turizma. Konec petdesetih in v začetku šestdesetih let je mesto Sevnica pridobilo več novih industrijskih obratov. Poleg Krškega je edino industrijsko središče v Spodnjem Posavju.¹⁰²

Slika 36: Letalska fotografija Sevnice¹⁰³

⁹⁷ Enciklopedija Slovenije, str. 60.

⁹⁸ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 69.

⁹⁹ Josip Brinar, Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi, str. 121.

¹⁰⁰ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 69.

¹⁰¹ Foto: M. Vavtar, 9. 12. 2010.

¹⁰² Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 69.

¹⁰³ Google Earth (17. 3. 2011).

4.1 OBRT

Najstarejša znana obrtna dejavnost v Sevnici je bilo opekarstvo oz. lončarstvo, ki sega v čas Rimljanov.¹⁰⁴

V teku stoletij so se v Sevnici in okolici postopoma razvijale določene obrti. Med prvimi in najpomembnejšimi so bili zagotovo vodni mlini in žage, postopoma tudi storitvene obrti. Sevnica je bila v srednjem veku sorazmerno velik in gospodarsko razvit trg. Največ je bilo v Sevnici čevljarjev (25), za njimi slede kovači (11) in klobučarji (9), od ostalih obrtnikov pa najdemo po enega do tri zastopnike: trije krojači, po dva mesarja-klavca, piskača, ribiča in čistilca mečev ter po en tesar, mlatič, irhar, krznar, mlinar, ranocelnik, trgovec in tkalec.¹⁰⁵

Maloštevilni sevniški obrtniki so bili v drugi polovici 18. in prvi polovici 19. stoletja včlanjeni v cehovska združenja v Celju, saj je bila Sevnica v tem času pod politično upravo celjske kresije. Znano je, da so bili v tem času v celjske cehe vključeni naslednji sevniški obrtniki: barvarji, lončarji, mesarji, peki, zidarji, kovači, kolarji, mizarji in ključavničarji.¹⁰⁶

V Sevnici so bile do prve svetovne vojne ustanovljene štiri obrtne zadruge. V času pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama so bile v Sevnici najbolj zastopane obrti gostilničarstvo, čevljarstvo, šiviljstvo, krojaštvo, mesarstvo in mizarstvo. Sredi 20. stoletja so nekatere obrti dokončno izumrle, ker ni bilo več potrebe po njih oziroma so jih nadomestili industrijsko izdelani izdelki.¹⁰⁷

Po drugi svetovni vojni se je v sevniškem trgu in njegovi bližnji okolici ohranilo še nekaj starih obrti. Nekaj so jih opustili kmalu po vojni in v petdesetih letih (vrvarstvo, sodarstvo, zidarstvo), druge so izumrle v šestdesetih in sedemdesetih letih (čevljarstvo, šiviljstvo, mizarstvo, kleparstvo, brodarstvo), nekatere pa v osemdesetih in v začetku devetdesetih let (fotografski atelje, pleskarstvo, kovaštvo, kolarstvo). Danes je v trgu ostalo zelo malo obrti. V samem trgu sta se do danes obdržala frizerstvo in gostilničarstvo, pojavila pa se je tudi kakšna obrt ponovno (zlatarstvo) ali sploh na novo (tiskarstvo).¹⁰⁸

¹⁰⁴ Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici, str. 47.

¹⁰⁵ Prav tam, str. 50-51.

¹⁰⁶ Prav tam, str. 54.

¹⁰⁷ Prav tam, str. 59-65.

¹⁰⁸ Prav tam, str. 65-66.

4.2 INDUSTRIJA

Prva sevniška industrija je temeljila na izkoriščanju gozda.¹⁰⁹

Tovarna kopit Winkle & Erlanger (danes Kopitarna) je bila prvi industrijski obrat v kraju in Posavju. Lastnik tovarne, bavarska družina Winkle, je na mestu nekdanjega podeželskega

Slika 37: Kopitarna danes¹¹¹

mlina leta 1886 začela s proizvodnjo lesnih kopit za potrebe obutvene industrije. Tovarna kopit se je nepričakovano hitro razvijala, tako da je kmalu postala največja in najpomembnejša svoje vrste v Avstro-Ogrski. V njej je leta 1911 v Sevnici prvič zasvetila žarnica. Tovarna je imela že pred prvo svetovno vojno prvi telefon v Sevnici.¹¹⁰

Drugi najstarejši industrijski obrat v Sevnici, ki so ga leta 1909 zgradili Italijani, je bila parna žaga.¹¹²

Med obema vojnoma je v Šmarju nastal še tretji industrijski obrat (Tanin).¹¹³ Leta 1924 je kupil poslopje usnjarne francoski tovarnar Rei in ga preuredil v tovarno tanina¹¹⁴. Skupaj s Kopitarno je danes »najstarejši« delovni kolektiv.¹¹⁵

Slika 38: Tanin Sevnica¹¹⁶

Predhodnica današnje tovarne Stilles je bila Mizarska produktivna zadruga, ki so jo ustanovili leta 1946. Izdelovali so pohištvo po naročilu. Sprva je bilo zaposlenih le 20 ljudi, po letu 1960 pa se je število delavcev precej povečalo. Takrat se je povečala tudi proizvodnja. Leta 1970 se je preimenovala v Stilles, ker je stilno pohištvo njen glavni proizvod.¹¹⁷

¹⁰⁹ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 89.

¹¹⁰ Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 70-72.

¹¹¹ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

¹¹² Oskar Z. Zelič. Sevnica – stoletje na razglednicah, str. 70.

¹¹³ Prav tam, str. 120.

¹¹⁴ Razlaga: Tanin je bel prah trpkega okusa, topen v vodi. Dobimo ga pri predelavi lesa.

¹¹⁵ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 90.

¹¹⁶ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

¹¹⁷ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 90.

Slika 39: Stilles Sevnica¹¹⁸

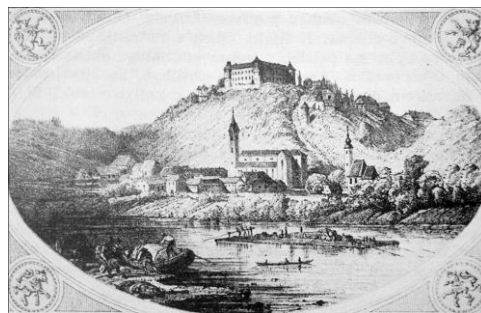
Slika 40: Lisca danes¹¹⁹

Podjetje Lisca je bilo ustanovljeno 5. avgusta 1955 kot majhna obrtna delavnica, ki se je ukvarjala s popravilom nogavic in preoblačenjem gumbov. Podjetje se je kasneje specializiralo v perilu ter doseglo hiter razvoj.¹²⁰ Leta 1979 je bilo v sevniški Lisci zaposlenih 886 delavk, 1980. leta 1910 delavk in 1984 že 1959 delavk. Konfekcija Lisca je največja izvoznica v občini.¹²¹

4.3 PROMET

Reka Sava je v preteklosti pomenila pomembno prometno povezavo med srednjo Evropo in Balkanom. Vodni promet je bil razvit že v antiki, kasneje ga je podrobno opisal Valvasor v Slavi Vojvodine Kranjske. Pristanišči sta bili v Sevnici in na Radni. Ladijski oz. čolnarski promet je prenehal leta 1862, ko je stekla železnica med Zidanim Mostom in Zagrebom. Tistega leta so po Savi proti Zidanemu Mostu vlekli zadnjo ladjo, polno živine.¹²²

V drugi polovici 19. stoletja na območju sevniške občine čez Savo ni bilo nobenega mostu. Vozove, tovore, živino in ljudi so prevažali čez reko s pomočjo žičnice, z brodovi in čolni. Na Savi je bilo razvito tudi splavarstvo.¹²³

Slika 41: Sevnica okoli leta 1864¹²⁴

¹¹⁸ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

¹¹⁹ Foto: M. Vavtar, 20. 5. 2011.

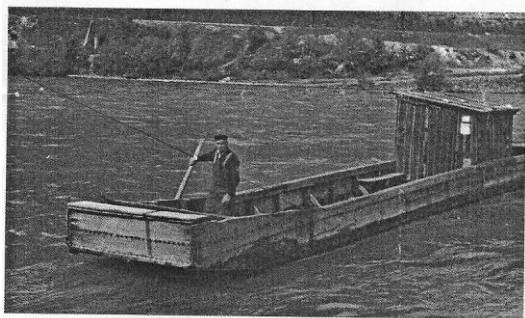
¹²⁰ http://www.lisca.com/index.php?page=o-podjetju&lang=si_SI&local=si (19. 5. 2011)

¹²¹ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 90-91.

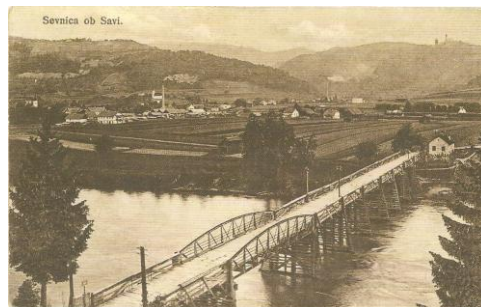
¹²² Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 33-34.

¹²³ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 34.

¹²⁴ http://www.gradovi.net/data/sevnicagrad/sevnica_reichert.jpg (19. 5. 2011)

Slika 42: Zadnji sevniški brodar Maks Kragl¹²⁵

Slika 43: Prvi lesen sevniški most¹²⁶

Prvi lesen most so zgradili v začetku 20. stoletja. Povezoval je Sevnico (pri današnji tovarni Stilles) z Radno. Most je precej razbremenil brod. Leta 1975 so zgradili nov, železobetonski most, ki povezuje cesto Šmarje-Boštanj. Leta 1924 so začeli graditi mirensko železnico (Sevnica-Krmelj (Trebne)). V letih 1936-1938 so zgradili tudi železniški most čez Savo. Sevnica je postala železniško križišče.¹²⁷

Skozi mesto vodijo ceste proti Planini pri Sevnici in proti Brestanici skozi Blanco, čez savski most pa cesta, ki se priključi na glavno cesto Radeče-Krško na desnem bregu Save. Skozi naselje teče tudi železniška proga Ljubljana-Zagreb, od katere se tu odcepi proga proti Trebnjemu.¹²⁸

Slika 44: Sodobna prometna ureditev Sevnice¹²⁹

¹²⁵ Oskar Z. Zelič, Po sledih obrtništva v Sevnici, str. 260.

¹²⁶ Slika iz: Leon Gregorčič [et al.]: Pozdrav iz ..., Kočevje 2006, str. 143.

¹²⁷ Mojca Terčelj, Občina Sevnica, str. 36-37.

¹²⁸ Krajevni leksikon, str. 341.

¹²⁹ Foto: M. Vavtar, 14. 10. 2007.

5 DIDAKTIČNI DEL

5.1 UČNI NAČRT ZA PREDMET SPOZNAVANJE OKOLJA¹³⁰

5.1.1 Učni načrt za 1. razred devetletne OŠ

TEMATSKI SKLOP: POGLEDAM NAOKROG

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> spoznavajo osnovne pojme v zvezi s površjem v neposredni okolici šole spoznavajo, da človek okolje spreminja (površje, voda, zrak) 	<ul style="list-style-type: none"> neposredno opazujejo bližnjo okolico šole in imenujejo oblike, ki jih vidijo - dolina, hrib, ravnina, grič, potok, reka, kje se površje spušča, kje se dviga, je ravno, strmo, položno modeliranje geografskih oblik preproste skice opazovanih oblik, npr. potoka ali hribov v peskovniku 	<p>osnovne površinske oblike v okolici šole (hrib, dolina ipd.)</p>	<p>Osnovne reliefne oblike navezujemo na preprosta opazovanja pokrajine, ob sprehodih opazujemo, ali se teren dviguje ali spušča, ali je okolica ravna ali hribovita ipd. Opazujejo lahko, kam se kotali žoga na šolskem dvorišču. Ob modeliranju se učenci in učenke prvič srečajo s simboli. Tudi pri risanju skic uporabljajo osnovne, slikovne simbole.</p>

¹³⁰

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf (9. 5. 2011)

5.1.2 Učni načrt za 2. razred devetletne OŠ

TEMATSKI SKLOP: POGLEDAM NAOKROG

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ poznajo prometne znake, ki jih srečujejo na svoji poti v šolo, in znake, pomembne za vedenje pešcev in kolesarjev ○ utrjujejo vedenja o varni poti v šolo 	<ul style="list-style-type: none"> ○ razvrščanje prometnih znakov iz šolskega okolja (znaki za prepoved, opozorilni ipd.) 	<p>promet in varnost v prometu</p>	<p>Pogovor o situacijah, ki lahko pripeljejo do nesreč: razposajenost na cesti, igra na cesti, vožnja traktorja, motorja ipd.</p> <p>Primeri priporočljivega obnašanja: uporaba čelade pri kolesarjenju in vožnji z rolerji, zapenjanje z varnostnim pasom, uporaba svetlobnih znakov, udeležba v prometu, ne da bi bili pod vplivom alkohola, drog, zdravil, tehnično brezhibno vozilo.</p>

5.1.3 Učni načrt za 3. razred devetletne OŠ

TEMATSKI SKLOP: BILO JE NEKOČ, KDO SMO IN KAJ DELAMO

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO- DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
BILO JE NEKOČ ...			
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ spoznavajo pomen naše dediščine ○ spoznavajo in vrednotijo spremembe v svojem kraju 	<ul style="list-style-type: none"> ○ iskanje podatkov o življenju v preteklosti iz različnih virov informacij ○ ogled kraja in pogovor o spremembah v kraju, ki se jih spominjajo ○ zbiranje starejših razglednic in fotografij svojega kraja ○ primerjanje starejše fotografije svojega kraja z današnjim videzom, ○ ogled kulturnozgodovinskih znamenitosti kraja 	<p>dediščina, kaj so nam zapustili predniki, naš kraj se spreminja</p>	<p>Ljudske običaje spoznavajo ob konkretnih priložnostih. Kulturnozgodovinske zanimivosti kraja naj izbere učitelj (učiteljica).</p> <p>Vsebine povezujemo s poglavjem: Pogledam naokrog.</p>

KDO SMO IN KAJ DELAMO			
<ul style="list-style-type: none"> ○ vedo, da ljudje proizvajajo dobrine, ki so potrebne za življenje ○ vedo, da ob proizvodnji nastajajo tudi odpadki ○ zavedajo se potrebnosti in pomembnosti skrbi za okolje, spoznavajo nekatere pasti potrošništva 	<ul style="list-style-type: none"> ○ pogovarjajo se o tem, kaj proizvajajo v njihovem kraju ○ ugotavljajo, kateri odpadki ob tem nastajajo in kaj s tem počnejo ○ obiščejo bližnji proizvodni obrat in si ogledajo proizvodnjo in njihovo skrb za okolje ○ pogovarjajo se o tem, kaj je potrošništvo 	<p>proizvodnja, potrošnja in odpadki</p>	<p>Poudarek je na povezanosti proizvodnje, nastajanja odpadkov in skrbi za okolje.</p>

5.2 UČNI NAČRT ZA PREDMET DRUŽBA¹³¹

5.2.1 Učni načrt za 4. razred devetletne OŠ

TEMATSKI SKLOP: SOSESKA, DOMAČI KRAJ

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
<p>Učenci:</p> <p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ razčleniti naselje po prevladujoči namembnosti posameznih delov (s pomočjo letalske fotografije in načrta kraja), ○ opisati obliko in lego naselja glede na relief, prometnice, vode. <p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ najpomembnejše gospodarske in negospodarske dejavnosti v domačem kraju, ○ komunalne 	<ul style="list-style-type: none"> ○ orientacija ○ kartiranje okolice šole po namembnosti stavb ○ opazovanje lege, oblike naselja, ○ ogled gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, ○ pogovor z zaposlenimi ○ anketiranje-želje, potrebe, ... ○ skupinsko delo (predlogi izboljšav v naselju z vidika določene skupine krajanov, otrok, 	<p>DOMAČI KRAJ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ DELI NASELJA ○ LEGA NASELJA ○ DEJAVNOSTI V NASELJU ○ NAČRTOVANJE IN UREJANJE ŽIVLJENJA 	<ul style="list-style-type: none"> ○ terensko delo ○ projektno delo, ○ delo v skupinah

¹³¹

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Druzba_obvezni.pdf (9. 5. 2011)

<p>dejavnosti in vlogo posameznika v prizadevanju za urejenost naselja.</p> <p>VREDNOTIJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ urejenost naselja z vidika potreb različnih skupin krajanov, ○ čistočo okolice, urejenost, posledice posegov v okolje. 	<p>invalidov, ostarelih, ...)</p>		
---	-----------------------------------	--	--

5.2.2 Učni načrt za 5. razred devetletne OŠ

TEMATSKI SKLOP: SLOVENIJA, LEGA IN ZNAČILNOSTI

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	PREDLAGANE VSEBINE	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA
<p>Učenci:</p> <p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ob slikovnem gradivu in kartah prepoznati in opisati nekatere pokrajinske značilnosti (površje, vode, videz naselij, izraba pokrajine, ...) slovenskih pokrajin, ○ na zemljevidu Slovenije pokazati naravne enote, največja mesta, reke, ...), ○ ločiti med slovenskimi tipičnostmi, posebnostmi in stereotipi. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ delo z zemljevidom, ○ delo s slikovnim gradivom, filmom, ekskurzije ○ terensko delo 	<p>LEGA IN ZNAČILNOSTI:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ LEGA DOMAČE POKRAJINE V SLOVENIJI, SLOVENIJE V EVROPI IN NA ZEMLJI, ○ POKRAJINSKE IN GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI ALPSKEGA, PRIMORSKEGA, PANONSKEGA IN DINARSKEGA SVETA, ○ SLOVENSKA RAZPOZNAVNOST (končnice, kozolci, ...). 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ekskurzija

5.3 UČNE PRIPRAVE ZA PREDMET SPOZNAVANJE OKOLJA

5.3.1 Učna priprava za 1. razred devetletne OŠ

UČNA PRIPRAVA – SPOZNAVANJE OKOLJA	
Študentka: Maja Vavtar	Datum: 31. 3. 2011
Šola: OŠ Sava Kladnika Sevnica	Razred: 1.
Učna tema: Pogledam naokrog	Učna enota: Hribi in vode

Učne oblike: frontalna, individualna, tandem (delo v paru)

Učne metode: razgovor, razlaga, delo na terenu (sprehod, opazovanje v naravi), reševanje nalog na učnem listu

Učna sredstva in pripomočki: anketni vprašalnik (učni list)

Medpredmetna povezava: slovenščina, športna vzgoja, likovna vzgoja

Literatura:

- Bajd, B., [et al.] (1999). Okolje in jaz. Ljubljana: Modrijan
- Bajd, B., [et al.] (1999). Okolje in jaz, priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan

CILJI:

- Spoznavajo osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine).
- Spoznavajo okolico šole in poti v šolo.
- Spoznavajo, da človek okolje spreminja (površje, voda, zrak).

Potek učne ure

I. UVOD

Učencem se predstavim in jim rečem, da bomo danes šli na sprehod na bližnji grič v okolici šole. Zato naj se toplo oblečejo in obujejo, s seboj pa vzamejo svinčnik in trdo podlago (npr. zvezek).

II. OSREDNJI DEL

SPREHOD NA BLIŽNJO VZPETINO

Z učenci gremo na sprehod do bližnje vzpetine, kjer bomo opazovali pokrajino in spoznavali osnovne pojme v zvezi s površjem.

Med hojo opazujemo, ali se teren dviga ali spušča (ali je okolica ravna ali hribovita).

Ko prispemo na vrh, z učenci najprej se z učenci pogovorimo o tem, kaj so opazili na poti. Nato jih usmerim na opazovanje okolice.

Vprašanja za učence:

- Kje leži naša šola? Pokaži jo.
- Kaj je višje od nas? Kaj je nižje?
- Kako se vidijo vzpetine, ravnine, vode? Pokaži jih.
- Ali se vidi, v katero smer se premika voda? Ali je bistra, umazana?
- Katere rastline opazite? Kje raste gozd?
- Ali v naselju pod seboj vidimo metulje, mravlje? Zakaj ne? Kam bi morali iti, da bi jih opazili?

ANKETNI VPRAŠALNIK (UČNI LIST)

Učenci samostojno rešujejo učni list, tako da na učnem listu smiselno povežejo sličice med seboj (npr. ravnine s hišami in vzpetine z gozdovi).

Učenci v parih ali samostojno poiščejo železnico, cerkev, cesto, grad, reko, hrib ... Ko določen element najdejo, ga obkrožijo na učnem listu.

Skupaj z učenci preverimo odgovore.

III. ZAKLJUČEK

Odpravimo se nazaj proti šoli.

Vsem se lepo zahvalim in se poslovim.

OPOMBE:

Ura se izvede na sprehodu na bližnjo vzpetino.

5.3.2 Učna priprava za 2. razred devetletne OŠ

UČNA PRIPRAVA – SPOZNAVANJE OKOLJA	
Študentka: Maja Vavtar	Datum: 22. 4. 2011
Šola: OŠ Sava Kladnika Sevnica	Razred: 2.
Učna tema: V prometu	Učna enota: Molče govorijo

Učne oblike: frontalna, individualna, tandem (delo v paru)

Učne metode: razgovor, razlaga, delo na terenu (sprehod, opazovanje prometnih znakov), reševanje nalog na učnem listu

Učna sredstva in pripomočki: anketni vprašalnik (učni list)

Medpredmetna povezava: slovenščina, športna vzgoja, likovna vzgoja

Literatura:

- Hergan I., [et al.] (2004). Dotik okolja 2: učbenik. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Hergan I., [et al.] (2004). Dotik okolja 2: delovni zvezek. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Hergan I., [et al.] (2004). Dotik okolja 2: priročnik za učitelje. Ljubljana: Mladinska knjiga

CILJI:

- Poznajo prometne znake, ki jih srečujejo na svoji poti v šolo.
- Poznajo prometne znake, pomembne za vedenje pešcev in kolesarjev.
- Spoznavajo okolico šole in poti v šolo.

Potek učne ure

I. UVOD

Učencem se predstavim in jim rečem, da bomo danes šli na učni sprehod v okolici šole, na katerem bomo ponovili prometne znake in upoštevanje pravil v prometu. Zato naj se toplo oblečejo in obujejo.

II. OSREDNJI DEL

ŠOLSKO IGRIŠČE

Z učenci gremo na šolsko igrišče, kjer se učenci postavijo na eno stran igrišča. Potem jim rečem, naj tečejo na drugo stran. Vmes bom rekla STOP in tedaj se morajo takoj ustaviti. S to vajo učenci spoznajo, da se ne morejo ustaviti na mestu, ampak naredijo še nekaj korakov. Tako se tudi vozniki ne morejo takoj ustaviti.

Nato ponovimo pravila prečkanja ceste. Učence razdelim v pare. Eden v paru je pešec, drugi pa voznik. Pešec mora prečkati cesto od ene do druge črte. Voznik ta čas drvi mimo njega. Vadimo različne situacije (voznik ustavi pešcu, voznik ne ustavi, voznik ne vidi pešca, ...). Takšne situacije so vsakdanje. Učence opozorim, da pogledajo levo, desno in še enkrat levo.

UČNI SPREHOD

Nato se odpravimo na cesto. Hodimo po pločniku. Najprej gremo na prehod za pešce. Učenci prečkajo prehod v paru eden za drugim. Upoštevajo pravila prečkanja ceste.

Nato učence usmerim na opazovanje prometnih znakov. Le-ti se nahajajo na pločniku. Pri vsakem se ustavimo in ugotovimo, kaj predstavlja. Cesto prečkamo tudi v križišču s semaforjem.

III. ZAKLJUČEK

Odpravimo se nazaj proti šoli.

ANKETNI VPRAŠALNIK (UČNI LIST)

Učenci samostojno rešujejo učni list. Skupaj z učenci preverimo odgovore.

Učencem postavim še 3 vprašanja za ponovitev ob slikovnem gradivu:

1. Kakšne oblike je STOP znak (»Ustavi!«)?
2. Kateri prometni znak prepoveduje vožnjo s kolesom?
3. Kateri prometni znak predstavlja omejitev hitrosti?

Vsem se lepo zahvalim in se poslovim.

OPOMBE:

Ura se izvede na šolskem igrišču in na učnem sprehodu v okolici šole. Vaja s prometnimi znaki (učni sprehod) traja približno 15-20 minut.

5.3.3 Učna priprava za 3. razred devetletne OŠ

UČNA PRIPRAVA – SPOZNAVANJE OKOLJA	
Študentka: Maja Vavtar	Datum: 19. 4. 2011
Šola: OŠ Sava Kladnika Sevnica	Razred: 3.
Učna tema: Bilo je nekoč, Med ljudmi	Učna enota: ogled Kopitarne

Učne oblike: frontalna, individualna

Učne metode: razgovor, razlaga, delo na terenu (obisk Kopitarne), reševanje nalog na učnem listu

Učna sredstva in pripomočki: anketni vprašalnik (učni list)

Medpredmetna povezava: slovenščina, športna vzgoja, likovna vzgoja

Literatura:

- Hergan I., [et al.] (2005). Dotik okolja 3: učbenik. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Hergan I., [et al.] (2005). Dotik okolja 3: delovni zvezek. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Hergan I., [et al.] (2005). Dotik okolja 3: priročnik za učitelje. Ljubljana: Mladinska knjiga

CILJI:

- Učenci spoznavajo pomen naše dediščine.
- Učenci spoznavajo in vrednotijo spremembe v svojem kraju.
- Učenci vedo, da ljudje proizvajajo dobrine, ki so potrebne za življenje.
- Učenci vedo, da ob proizvodnji nastajajo tudi odpadki.
- Učenci se zavedajo potrebnosti in pomembnosti skrbi za okolje.

Potek učne ure

IV. UVOD

Učencem se predstavim in jim rečem, da bomo danes šli na obisk Kopitarne, kjer bomo izvedeli nekaj o čevljarstvu nekoč in danes. Zato naj se toplo oblečejo in obužejo. Učence opozorim še na to, da se v tovarni zaradi varnosti ne smejo dotikati strojev.

V. OSREDNJI DEL

OBISK KOPITARNE

Z učenci gremo na sprehod do Kopitarne, kjer nas čaka njihov vodič. Vodič nam pove nekaj o zgodovini čevljarstva in tovarne, potem pa si ogledamo proizvodnjo. Spoznamo osnovne pojme v zvezi s čevljarstvom. Povprašamo, kako ravnaajo z odpadki oziroma, kako skrbijo za okolje.

VI. ZAKLJUČEK

Odpravimo se nazaj proti šoli.

Vsem se lepo zahvalim in se poslovim.

OPOMBE:

Ura se izvede z ogledom Kopitarne.

ANKETNI VPRAŠALNIK (UČNI LIST)

Anketni vprašalnik (učni list) so učenci samostojno rešili 22. 4. 2011.

5.4 UČNI PRIPRAVI ZA PREDMET DRUŽBA

5.4.1 Učna priprava za 4. razred devetletne OŠ

UČNA PRIPRAVA – DRUŽBA	
Študentka: Maja Vavtar	Datum: 18. 3. 2011
Šola: OŠ Sava Kladnika Sevnica	Razred: 4.
Učna tema: Skrbimo za domači kraj	Učna enota: Domači kraj na letalskih fotografijah in načrtih

Učne oblike: frontalna, individualna, tandem (delo v paru)

Učne metode: razgovor, razlaga, delo z letalsko fotografijo in zemljevidom, reševanje nalog

Učna sredstva in pripomočki: projektor (interaktivna tabla), letalske fotografije Sevnice na elektronski prosojnici in na listih za učence, načrti oz. zemljevidi Sevnice na elektronski prosojnici in na listih za učence, anketni vprašalnik (učni list)

Medpredmetna povezava: slovenščina, naravoslovje in tehnika, likovna vzgoja

Literatura:

- Umek, M., Janša – Zorn, O. (2002): *Družba in jaz, delovni zvezek*, Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M., Janša – Zorn, O. (2002): *Družba in jaz, učbenik*, Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M., Janša – Zorn, O. (2004): *Družba in jaz, priročnik za učitelje*, Ljubljana: Modrijan.
- www.geopedia.si (13. 3. 2011)
- Google Earth (17. 3. 2011)

CILJI:

- Razčlenijo naselje po prevladujoči namembnosti posameznih delov (ob pomoči letalske fotografije in načrta kraja).
- Urijo se v opazovanju letalske fotografije in v orientaciji na fotografiji domačega kraja.
- Urijo se v opazovanju načrta naselja in v orientaciji na načrtu domačega kraja.

Potek učne ure

VII. UVOD

Učencem se predstavim in jim rečem, naj za hip zaprejo oči in si predstavljajo, da se dvigajo s klopi, nad učilnico in nad našo šolo. Predstavljajo naj si šolo, kot jo vidijo od zgoraj (s ptičje perspektive). Odprejo oči in jo skicirajo na listek ali v zvezek. Nato jim v parih ali vsakemu posebej razdelim letalske fotografije Sevnice, oni pa poiščejo šolo. S pomočjo projektorja jaz ta čas na interaktivno tablo projiciram letalsko karto Sevnice.

VIII. OSREDNJI DEL

S pomočjo projektorja na letalski fotografiji približam osnovno šolo, nato pa posnetek oddaljujem (povečujem), dokler se ne vidi celotno mesto Sevnica. Učence vprašam, od kod je bila fotografija posneta? Iz letala, zato ji pravimo letalska fotografija oz. letalski posnetek.

LETALSKA FOTOGRAFIJA SEVNICE

Opazovanje letalske fotografije:

Učenci v parih poiščejo pomembnejše objekte: grad, pokopališče, železniška postaja, gasilski dom, bazen, jezero, cerkev, zdravstveni dom, igrišče, tovarno Lisca. Eden v paru pride pokazat objekt na tablo. Učenci poiščejo svoj dom, če je na fotografiji.

Pri prepoznavanju si lahko pomagamo z barvo (trava je zelena, zorana njiva je rjava, neasfaltirane poti so skoraj bele, strehe so različnih barv), velikostjo (hiše so majhne, tovarne velike, glavne ceste široke, stranske ozke, drevesa so večja od grmov), s sencami (dolge, kratke sence). Učenci sklepajo po smeri sence, kdaj je bila fotografija posneta (dopoldan, popoldan, opoldne).

Vprašanja oz. naloge na učnem listu:

Učenci samostojno rešujejo učni list. Na koncu skupaj z učenci preverimo odgovore.

NAČRT/ZEMLJEVID SEVNICE

Ko smo analizirali letalsko fotografijo, jo primerjamo z načrtom Sevnice. Načrt s pomočjo projektorja projiciram na tablo. V čem se letalska fotografija in načrt razlikujeta in v čem sta si podobna?

Podobnosti: narisano površje, vode, objekti, ulice, ceste

Razlike: na zemljevidu ni podrobnosti (avtomobilov, senc, barve streh), ima naslov, legendo, smeri neba, ...

Sledi opazovanje in pogovor o vseh sestavinah načrta: naslov, legenda, merilo, smeri neba, datum, avtor. Skupaj z učenci dopolnimo, kar manjka na načrtu. Učenci primerjajo razdalje med različnimi objekti. Ali kaka novejša stavba še ni vrisana na zemljevidu?

Kdo riše zemljevide/načrte? Kartograf.

Kdo potrebuje zemljevide? Geometri, vremenoslovci, vojska, turisti.

Učencem pokažem tudi zemljevid, ki sem ga dobila na Geodetski upravi.

IX. ZAKLJUČEK

V paru si eden izbere kraj na zemljevidu. S hrbti se obrneta drug proti drugemu. Tisti, ki govori, ima v rokah letalsko fotografijo, drugi pa zemljevid. Prvi vodi drugega od šole do izbrane točke.

Vsem se lepo zahvalim in se poslovim.

OPOMBE:

D. N.: DZ, str. 60 – 61

Priloga: letalska fotografija in načrt Sevnice (vir: www.geopedia.si, 13. 3. 2011), letalska fotografija Sevnice (Google Earth, 17. 3. 2011)

5.4.2 Učna priprava za 5. razred devetletne OŠ

UČNA PRIPRAVA – DRUŽBA	
Študentka: Maja Vavtar	Datum: 9. 3. 2011
Šola: OŠ Sava Kladnika Sevnica	Razred: 5.
Učna tema: Panonski svet	Učna enota: Srečanje z dediščino

Učne oblike: frontalna, individualna

Učne metode: razgovor, razlaga, delo z zemljevidom, demonstracija, reševanje nalog

Učna sestava in pripomočki: Power Point, predmeti (vaza, čevljarški predmeti, koruza, oblič, ...), anketni vprašalnik

Medpredmetna povezava: slovenščina, naravoslovje in tehnika

Literatura:

- Umek, M. (2006). Družba in jaz 2: družba za 5. razred devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M. (2006). Družba in jaz 2: družba za 5. razred devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan.
- Umek, M. (2006). Družba in jaz 2: družba za 5. razred devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan.

CILJI:

- Učenci spoznavajo slovenske tipičnosti, se zavedajo in cenijo posebnost in sestavine, ki sooblikujejo našo istovetnost in pomagajo pri razločevanju med drugimi.
- Učenci znajo ločiti med slovenskimi tipičnostmi, posebnostmi in stereotipi.
- Učenci znajo na zemljevidu Slovenije pokazati naravne enote, največja mesta, reke ...

Potek učne ure

X. UVOD

Učencem se predstavim.

Ponovitev

Ob elektronski prosojnici ali zemljevidu ponovimo, kar so se do sedaj naučili o panonskem svetu (ravnine in gričevja).

Uvod v temo

Danes se bomo učili o kulturni dediščini panonskega sveta.

- Kaj je kulturna dediščina?

Sledi razgovor o tem, kaj že vedo o kulturni dediščini panonskega sveta. Lahko ponovimo še pojme: tipičnost, posebnost in stereotipnost.

XI. OSREDNJI DEL

Power Point – Srečanje z dediščino

Ob slikah vodim razgovor.

- **Kurent**
 - Od kod izvira?
 - V kaj je oblečen?
 - Kaj počnejo?
- **Borovo gostüvanje**
 - Kje in kdaj se odvija ta dogodek?
- **Koline**
 - Ste že bili kdaj na kolinah? Kaj se tam dogaja?
 - Zakaj so bile v preteklosti koline zelo pomemben dogodek za družino?
 - Razložim neznane besede.

- **Prekmurska gibanica**
 - Za katero pokrajino je značilna?
 - Ali poznate še kakšno jed iz panonskega sveta?
- **Panonska hiša**
 - Opiši panonsko hišo. (Odgovorimo s pomočjo fotografije in testa na spletu).
 - Grajene so iz ilovice, prebeljene z apnom in krite s slamo.
- **Lončarstvo**
 - Katera gospodarska panoga je na slikah?
 - Kakšen material potrebujejo lončarji?
 - Kako je nastala vaza, ki jo imam v roki?
- **Splavarstvo**
 - Kaj so prevažali?
 - Na katerih rekah je bilo splavarjenje zelo pomembno? Zakaj?
 - Danes se ohranja kot običaj.
- **Mlinarstvo**
 - Pokažem koruzo. Kako lahko iz nje nastane kruh?
 - Razložim delovanje mlina.
- **Steklarstvo**
 - Za katere kraje je značilno?
- **Vinogradništvo**
 - Ste že bili na trgatvi? Opišite.
 - Katera vina pridelujejo v panonskem svetu?
 - Klopotec z zvokom odganja ptice od avgusta do trgatve.
 - Pokaži posnetek. Razloži, kako iz grozdja dobimo vino.

Anketni vprašalnik o poznavanju Sevnice

Tudi Sevnica ima bogato kulturno dediščino.

Učenci odgovorijo na vprašanja, nato pa skupaj pregledamo pravilne odgovore.

XII. ZAKLJUČEK

Če bomo imeli čas, bomo pogledali v Atlas ali rešili naloge v delovnem zvezku (če ne bodo za domačo nalogo). Učencem prinesem plakat o kulturni dediščini panonskega sveta. Vprašam jih, kaj so se naučili pri tej uri.

Vsem se lepo zahvalim in se poslovim.

OPOMBE:

Ura se izvede s pomočjo Power Pointa.

5.5 ANALIZA UČNIH UR

5.5.1 Analiza učne ure v 1. razredu

V četrtek, 31. 3. 2011, sem izvedla učno uro iz predmeta spoznavanje okolja v 1. razredu OŠ Sava Kladnika Sevnica. Izvedla sem uvodno uro spoznavanja osnovnih pojmov v zvezi s površjem.

Ker sem želela, da učenci dobijo konkretno izkušnjo, sem jih peljala na sprehod na bližnjo vzpetino. Tako so že med potjo začutili, da se površje dviguje. Hitro so bili zadihani, saj je bilo zelo vroče. Ko smo prispeli na vrh, smo se najprej oddahnili in razgledali. Učenci so mi najprej povedali, kaj so opazili na poti, potem pa so poiskali našo šolo. Večina učencev jo je takoj našla, nekaterim pa smo pomagale učiteljice. Nato sem učence vprašala, kaj vidijo pod nami. Bili so zmedeni in niso vedeli, kaj reči. Zato sem jih usmerila s podvprašanji: »Ali vidite hiše, ceste, tovarne, ...?« Nato so pravilno odgovorili, da so višje od nas griči in hribi. Nekaj vzpetin so znali tudi poimenovati (Zajčja gora, Lisca, Sveti Rok). Ugotovila sem, da sta pojma grič in ravnina nova za učence, medtem, ko jim je pojem hrib dobro znan. Težave jim povzroča predvsem grič, ki ga ne ločijo od ravnine in hriba in ne vedo, kaj raste na gričih (vinogradi, sadovnjaki). Težko so tudi ugotovili, kje raste gozd (na hribih). Morda je to zato, ker gozd še ni ozelenel. Mislim, da je bila nova snov dokaj težka zanje in jo bodo morali še veliko utrjevati.

Nato so učenci rešili učni list (anketni vprašalnik). Pred reševanjem prve naloge smo še enkrat konkretno ponovili nove pojme, vendar so imeli nekateri učenci še vedno težave s povezovanjem. Druga naloga jim je bila lažja, saj so morali le obkrožiti, kar so videli. Pouk sem tudi diferencirala, saj sem za učence, ki so hitrejši in znajo že pisati, pod sličice narisala črtice, na katere so vstavili črke in tako napisali besedo.

Mislim, da je bila ura zelo uspešna, saj smo se imeli vsi zelo lepo. Ko smo prišli nazaj v razred, smo naredili kratko evalvacijo. Učenci so doživeli konkretno izkušnjo in rekli so, da bi še radi šli na takšen sprehod. Mislim, da sem tudi dosegla zastavljene cilje.

5.5.2 Analiza učne ure v 2. razredu

V petek, 22. 4. 2011, sem izvedla učno uro iz predmeta spoznavanje okolja v 2. razredu OŠ Sava Kladnika Sevnica. Izvedla sem uro ponavljanja in utrjevanja prometnih znakov in obnašanja v prometu.

Učenci so me lepo sprejeli v razred in so bili navdušeni nad tem, da gremo v mesto. Opozorila sem jih, da moramo biti v prometu previdni in pozorni in mislim, da so dosledno upoštevali moje navodilo. Najprej smo šli na šolsko igrišče. Učenci so se postavili v vrsto na eno stran igrišča in tekli na drugo stran. Mislim, da so dobro razumeli, kaj sem jim želela povedati s to aktivnostjo. Naredili smo še eno dejavnost, ki je nisem imela načrtovane v pripravi. Učence sem razdelila v 2 skupini, ki sta si stali nasproti. Učenci so dvignili roke, kot da vozijo volan, in tekli drug proti drugemu. S to dejavnostjo smo ugotovili, da moramo v prometu paziti eden na drugega, zato da se ne zaletimo. Potem smo ponovili prečkanje ceste. Učenci so našli pravila pravilnega prečkanja. Ko sem jih razdelila v skupine, najprej niso razumeli, kaj hočem. Zato sva z učiteljico naredili demonstracijo. Učenci so uživali v dejavnosti in se izkazali kot zelo uvidevni vozniki, saj je večina voznikov ustavila pešcu pred prehodom.

Nato smo šli v koloni po dva in dva do pravega prehoda za pešce. Učenci so upoštevali navodila in ko smo prišli na drugo stran, so takoj ugotovili, da stojimo na kolesarski stezi. Zato smo se premaknili na stezo za pešce. Med sprehodom so bili učenci zelo pozorni na prometne znake. Nekaj učencev je tudi vedelo, kaj znaki pomenijo. Največ učencev je prepoznalo STOP znak, znak za kolesarsko stezo in znak za parkirišče. Večina učencev je znala znake uvrstiti v eno od štirih skupin: naredi to, prepovedano, tukaj je in pazi. Kjer je bilo možno, smo se tudi ustavili ob znaku in se pogovorili.

Mislim, da sem dosegla cilje, saj so se učenci na sprehodu zelo lepo obnašali in spremljali dogajanje okoli sebe. Zelo so bili pozorni na prometne znake. Mislim, da je bil sprehod tudi ravno prav dolg, kar mi je potrdila tudi učiteljica. Ko smo na koncu naredili evalvacijo ure s tremi vprašanji, so učenci pokazali veliko znanja. Mislim, da sta jim bili tema in celotna ura zelo zanimivi. Vesela sem bila, ker je ves čas sodeloval tudi učenec z avtizmom. Učenci so učni list hitro rešili in mislim, da sem se prav odločila, ker sem jim ga dala na koncu ure. Na sprehodu bi nas le oviral, učence pa bi lahko celo spravilo v nevarnost, če bi gledali na učni list in ne na cesto. Na učnem listu bi spremenila le to, da bi namesto M in Ž (moški in ženski spol) narisala deklico in dečka kot v 1. razredu. Na koncu so mi učenci v zahvalo zapeli še tri pesmice.

5.5.3 Analiza učne ure v 3. razredu

V torek, 19. 4. 2011, sem izvedla učno uro iz predmeta spoznavanje okolja v 3. razredu OŠ Sava Kladnika Sevnica. Izvedla sem uro spoznavanja kulturne dediščine domačega kraja. V ta namen smo učno uro izvedli z ogledom tovarne Kopitarna, ki je najstarejša tovarna v Sevnici, saj deluje že 125 let. Seznanili smo se s čevljarstvom, obrtjo, ki je značilna za Sevnico.

Učenci so bili navdušeni, ko sem jim dejala, da si gremo pogledat Kopitarno. Pri vhodu v Kopitarno nas je pričakal gospod Jani, ki nas je vodil po Kopitarni. Najprej je učencem povedal nekaj dejstev in na kratko predstavil zgodovino Kopitarne. Učencem so bili najbolj zanimivi podatki o starosti tovarne, višini dimnika in številu zaposlenih. Na žalost se število zaposlenih v tovarni zmanjšuje zaradi selitve proizvodnje v druge države. Najprej smo si šli ogledat oddelek, kjer žagajo hlode na manjše kose. Učenci so bili presenečeni, kako hrupno je bilo v tem prostoru. Nato smo šli pogledat oddelek, kjer sestavljajo in šivajo čevlje. Ta oddelek je bil učencem najljubši, saj so videli že skoraj dokončane čevlje. Sledil je ogled proizvodnje, kjer se izdelujejo kopita. V tem prostoru je učence presenetil močan vonj po lesu. Gospod Jani jim je razložil, da je to vonj cedre, ki je najprimernejši les za izdelovanje kopit in cokel. Na koncu smo si ogledali še izdelovanje posameznih delov čevlja (pete in podplati). Učenci so bili ves čas motivirani, zaposleni pa so jim z veseljem pokazali svoje delo. Sprva sem uro načrtovala za eno šolsko uro, vendar smo jo podaljšali na dve, saj je bilo učencem tako zanimivo. Mislim, da smo vsi doživeli nekaj lepega in da so se učenci veliko naučili. Učenci so v spomin dobili obeske za ključe. V Kopitarni so bili veseli našega obiska in so nas povabili, da naj kmalu spet pridemo.

Na podlagi ogleda sem nato izdelala učni list (vprašalnik) za učence in jim ga prinesla 22. 4. 2011. Rešili so ga v razredu. Učiteljica je zbrala rešene učne liste (vprašalnike) in mi jih oddala.

Slika 45: Na ogledu Kopitarne¹³²

Slika 46: Ogled proizvodnje¹³³

¹³² Foto: M. Vavtar, 19. 4. 2011.

¹³³ Foto: M. Vavtar, 19. 4. 2011.

5.5.4 Analiza učne ure v 4. razredu

V petek, 18. 3. 2011, sem izvedla učno uro iz predmeta družba v 4. razredu OŠ Sava Kladnika Sevnica. Izvedla sem uvodno uro opazovanja domačega kraja na letalski fotografiji in načrtu.

V uvodni motivaciji so učenci narisali šolo, kot si jo predstavljajo s ptičje perspektive. Vsi učenci so pravilno narisali šolo v tlorisu, torej imajo zelo dobro predstav o tem, kako izgledajo zgradbe od zgoraj. Nekateri so narisali le obris, drugi so dodali podrobnosti in šolsko igrišče. Takoj ko se je na interaktivni tabli pokazala letalska fotografija Sevnice, so učenci začeli s prstom kazati, kje se nahaja šola.

Nato sem učence, po enega, poklicala pred tablo, da so na fotografiji pokazali različne objekte. Vsi so želeli priti pred tablo. Najhitreje so našli šolo, grad in bazen, najtežje pa jim je bilo najti železniško postajo in gasilski dom. Nato smo opazovali barve in velikosti na fotografiji. Učenci so takoj ugotovili, da sta travnik in gozd zelene barve (gozd je temnejše barve od travnika). Za ostale barve sem jim postavila podvprašanja: Kakšne barve so strehe stavb?, Kaj je modre barve?, ... Učenci so ugotovili, da so tovarne večje od hiš in da so glavne ceste širše od stranskih cest.

Nato so se učenci lotili reševanja učnega lista (vprašalnika). To jim je vzelo več časa kot sem pričakovala. Razumeli niso pojmov industrijski del mesta, starejši del mesta in staro mestno jedro. Pri reševanju sem jim pomagala, če česa niso razumeli. Zelo so jim bile všeč naloge, kjer so morali risati na fotografijo. Mislim, da so te naloge celo bolje rešili od tistih, kjer je bilo potrebno napisati odgovor. Naloge sem diferencirala tako, da so se pri nekaterih nalogah učenci lahko odločili, ali narišejo ali napišejo odgovor. Večinoma so se raje odločili za risanje.

Na koncu smo zelo hitro pogledali še načrt Sevnice, saj nam je že primanjkovalo časa. Učenci so hitreje našli podobnosti kot razlike. Na veliko stvari sem jih morala sama opozoriti. Za domačo nalogo so morali nato načrt Sevnice narisati legendo, označiti smeri neba in napisati naslov. Za konec so učenci sodelovali v paru, tako da je eden v rokah držal letalsko fotografijo, drugi pa načrt Sevnice. Najbolj zabavno jim je bilo voditi sošolca, hkrati pa so rekli, da je bilo to tudi težko, saj ponavadi sošolec ni našel iste poti. Med odmorom so učenci še vedno hodili do mene, jaz pa sem jim pokazala še zemljevid Sevnice, ki sem ga dobila na Geodetski upravi. Vsi so mi želeli pokazati svoj dom na zemljevidu. Mislim, da smo se imeli vsi zelo lepo in da so se učenci veliko zanimivega naučili.

5.5.5 Analiza učne ure v 5. razredu

V sredo, 9. 3. 2011, sem izvedla učno uro iz predmeta družba v 5. razredu OŠ Sava Kladnika Sevnica. Izvedla sem uro spoznavanja kulturne dediščine panonskega sveta, hkrati pa sem preverila znanje učencev o kulturni dediščini domačega kraja Sevnice.

V uvodnem delu ure smo ponovili, kar učenci že vedo o panonskem svetu. S pomočjo zemljevida so učenci znali pokazati in poimenovati ravnine in gričevja panonskega sveta. Zelo dobro so znali tudi razložiti pojem kulturna dediščina. To me je prijetno presenetilo, saj sem mislila, da ne bodo vedeli.

Nato sem vodila razgovor ob fotografijah na Power Pointu. Učenci so se aktivno vključili v pogovor. Učencem sem dala možnost, da so povedali svoje izkušnje. Na koncu ure so to zelo pohvalili. Največ so povedali o stvareh, ki so jim blizu oziroma so jih doživeli, npr. kurente, koline, vinogradništvo. Najmanj so vedeli o borovem gostuvanju, verjetno zato, ker je to poseben običaj, značilen le za Prekmurje. Najbolj navdušeni so bili nad kvizom o panonski hiši. Takrat so bili aktivni prav vsi učenci, saj so morali dvigniti roko za odgovor, ki se jim je zdel pravilen. Zanimivo se mi je zdelo, da niso vedeli, da je panonska hiša pritlična. Mislili so, da ima vsaj še eno nadstropje. Ostala štiri vprašanja jim niso predstavljala težav. Zelo zanimivo jim je bilo tudi mlinarstvo, saj sem jim s pomočjo skic razložila delovanje mlina. Eden od učencev je ostalim opisal, kako pri njemu doma pečejo kruh.

Učenci so imeli veliko za povedati, saj jim je bila tema zanimiva. Zato me je učiteljica kmalu opozorila, da se bliža konec ure. Učencem sem pokazala plakat o kulturni dediščini panonskega sveta, ki sem ga sama izdelala. Učenci so bili navdušeni. Skupaj smo ponovili pomembnejše točke današnje ure, hkrati pa ocenili tudi moj plakat. To se mi je zdelo zelo koristno za učence, saj je uspešnost plakata odvisna od več stvari, ki jih moraš upoštevati. Učenci so plakat ocenili za odličnega in ga obesili na vidno mesto v razredu. Na koncu smo imeli le še toliko časa, da so učenci odgovorili na vprašanja na anketnem vprašalniku. Prve tri naloge jim niso delale težav. Mislim, da so vsi učenci prepoznali sevniški grb in sevniški grad. Zgodovina Sevnice jim je manj znana. Največ težav jim je povzročila zadnja naloga, ko sem jim pokazala leseno kopito za škornje. Mislila sem, da bodo učenci bolje vedeli, kaj držim v rokah. Učencem sem na koncu povedala odgovore na najtežja vprašanja.

Ura je zelo dobro uspela, kar so mi potrdili učenci in učiteljica. Učenci so med odmorom želeli preizkusiti še ostale predmete, ki sem jih imela s seboj (mizarsko in čevljarско orodje). To me je zelo razveselilo. Uresničila sem cilje in uživala v razredu.

6 EMPIRIČNI DEL

6.1 OPREDELITEV PROBLEMA

V diplomskem delu sem želela raziskati, kako dobro poznajo domači kraj (Sevnica) učenci od 1. do 5. razreda devetletke.

6.2 CILJI

Ugotoviti sem želela:

- Ali učenci 1. razreda poznajo osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine) v neposredni okolici Sevnice?
- Kako dobro učenci 2. razreda poznajo prometne znake, ki jih srečujejo na poti v OŠ Sava Kladnika Sevnica?
- Kako dobro učenci 3. razreda poznajo dediščino Sevnice?
- Kako dobro se znajo učenci 4. razreda orientirati na letalski fotografiji in načrtu oz. zemljevidu Sevnice?
- Ali učenci 5. razreda poznajo kulturno dediščino Sevnice?
- Ali učenci 5. razreda prepoznajo pomembne kulturnozgodovinske spomenike Sevnice s pomočjo fotografij?

6.3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA OZIROMA HIPOTEZE

Pričakovala sem, da:

H1: Večina učencev 1. razreda pozna osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine) v neposredni okolici Sevnice.

H2: Večina učencev 2. razreda pozna prometne znake, ki jih srečuje na poti v OŠ Sava Kladnika Sevnica.

H3: Večina učencev 3. razreda pozna dediščino Sevnice.

H4: Večina učencev 4. razreda se zna orientirati na letalski fotografiji in načrtu/zemljevidu Sevnice.

H5: Večina učencev 5. razreda pozna kulturno dediščino Sevnice.

H6: Večina učencev 5. razreda prepozna pomembne kulturnozgodovinske spomenike Sevnice s pomočjo fotografij.

6.4 RAZISKOVALNA METODA

VZOREC: V raziskavo so bili vključeni učenci od prvega do petega razreda devetletke OŠ Sava Kladnika Sevnica. Za vsakega od razredov sem anketirala en oddelek. Anketirani so bili dečki in deklice. V raziskavo je bilo vključenih 96 učencev (1. r. – 18 učencev, 2. r. – 17 učencev, 3. r. – 23 učencev, 4. r. – 18 učencev, 5. r. – 20 učencev).

PRIPOMOČKI: Anketni vprašalnik

POSTOPEK ZBIRANJA: Učenci so anonimno po navodilih izpolnjevali anketne vprašalnike.

OBDELAVA PODATKOV: Za prikaz podatkov sem uporabila tabele in grafe. Podala sem tudi analizo dobljenih podatkov.

6.5 ANALIZA REZULTATOV

6.5.1 Analiza anketnega vprašalnika za 1. razred

V 1. razredu sem želela s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti, ali učenci poznajo osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine) v neposredni okolici Sevnice. Anketiranih je bilo 18 učencev (6 dečkov in 12 deklic).

Pri prvi nalogi so morali anketiranci po opazovanju površja domačega kraja Sevnice smiselno povezati sličice med seboj.

	Sadovnjaki in vinogradi	Hiše (mesto)	Gozd	Železnica
RAVNINA	1	12	4	18
GRIČ IN HRIB	17	8	17	0

Tabela 1: Število povezav med sličicami

Modra števila predstavljajo pravilne odgovore. Iz tabele lahko razberemo, da je največ anketirancev pravilno povezal železnico z ravnino (18 anketirancev). Nihče ni železnice povezal z griči in hribi. Na drugem mestu po številu pravih odgovorov so sadovnjaki in vinogradi. 17 anketirancev je pravilno povezal sadovnjake in vinograde z griči in hribi, le eden jih je napačno povezal z ravnino. Na tretjem mestu je gozd, saj ga je 17 anketirancev pravilno povezal z griči in hribi, 4 anketiranci pa napačno z ravnino. Anketiranci so imeli največ težav z uvrstitvijo hiš oz. mesta, saj je le 12 anketirancev mesto povezal z ravnino, 8 pa z griči in hribi. Mislim, da se je to zgodilo zato, ker so videli hiše tudi na gričih in hribih in jih je to malo zmedlo. Pri tej nalogi so bili na splošno uspešnejši dečki, saj so imele deklice več napačnih povezav (deklice: osem napačnih povezav, dečki: ena napačna povezava).

Pri drugi nalogi so morali anketiranci obkrožiti vse, kar vidijo z opazovanjem okoli sebe v domačem kraju Sevnica.

Grafikon 1: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov – opazovanje površja in objektov

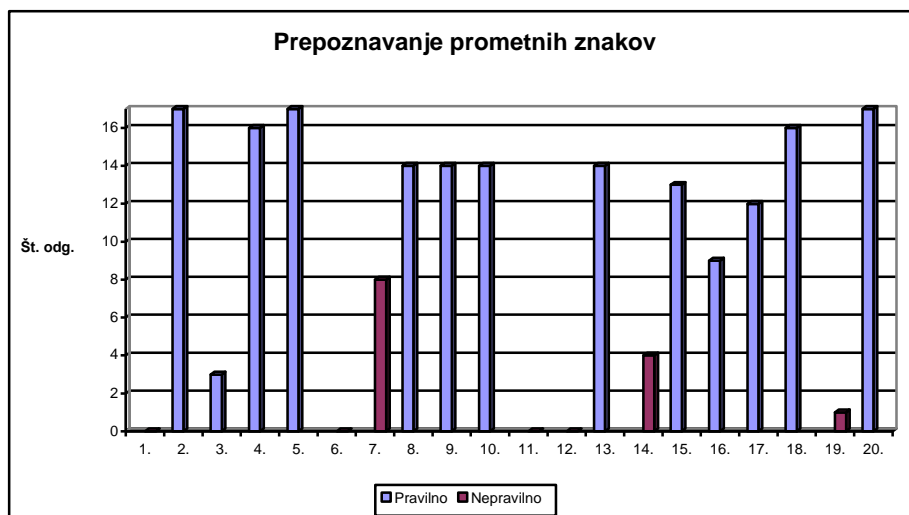
Največ anketirancev je pravilno obkrožilo cerkev in hrib (17 anketirancev). 16 anketirancev je obkrožilo cesto, ravnino in hišo, sledita grad in reka (15), najmanj anketirancev pa je pravilno obkrožilo železnico in gozd (13). Delež nepravilnih odgovorov je zelo majhen, saj sta le 2 anketiranci obkrožila gore, morja pa ni obkrožil nihče. Zanimivo se mi zdi, da je kar 10 anketirancev znalo vstaviti črke v besede pod sličicami, torej znajo abecedo že v prvem razredu. Na splošno so bile deklice pri tej nalogi uspešnejše, saj je nalogo v celoti pravilno rešilo sedem od dvanajstih deklic in le dva od šestih dečkov.

Hipotezo, ki pravi, da večina učencev 1. razreda pozna osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine) v neposredni okolici Sevnice, lahko potrdim, saj je večina anketirancev pravilno rešila obe nalogi.

6.5.2 Analiza anketnega vprašalnika za 2. razred

V 2. razredu sem želela s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti, kako dobro učenci poznajo prometne znake, ki jih srečujejo na poti v OŠ Sava Kladnika Sevnica. Anketiranih je bilo 17 učencev (8 deklic in 9 dečkov).

Anketiranci so morali obkrožiti vse prometne znake, ki so jih videli na učnem sprehodu.

Grafikon 2: Delež pravih in nepravih odgovorov - prepoznavanje prometnih znakov

Prometni znaki:

1. Kamenje na cesti	12. Območje omejene hitrosti
2. Prehod za pešce	13. Prepovedano ustavljanje in parkiranje
3. Križišče s prednostno cesto	14. Prepovedan promet za pešce
4. Prepovedano zaviti na desno	15. Kolesarska steza
5. Ustavi	16. Otroci na cesti
6. Prepovedan promet v obeh smereh	17. Krožni promet
7. Prepovedan promet za kolesa	18. Steza za pešce in kolesarje
8. Steza za pešce	19. Prednost vozil iz nasprotne smeri
9. Prepovedan promet v eno smer	20. Parkirni prostor
10. Enosmerna cesta	
11. Telefon	

Iz grafikona je razvidno, da so vsi anketiranci pravilno obkrožili tri prometne znake, in sicer: prehod za pešce, ustavi in parkirni prostor. Te prometne znake verjetno tudi največkrat opazijo na poti v šolo, saj so najpogostejši. Veliko jih je obkrožilo tudi prometna znaka »prepovedano zaviti v desno« in »steza za pešce in kolesarje«. Zelo malo anketirancev se je spomnilo prometnih znakov »krožni promet« (9) in »kolesarska steza« (13), kar me preseneča. Opazila sem, da so si anketiranci bolje zapomnili tiste prometne znake, pri katerih smo se posebej ustavili in se o njih pogovorili. Veliko anketirancev je obkrožilo znak »prepovedan promet za kolesa«, ki ga nismo videli na učnem sprehodu, sem ga pa pokazala v razredu, ko smo utrjevali znake za prepovedi. Na splošno so bili uspešnejši dečki, saj je nepravilne prometne znake izbrala večina deklica in le polovica dečkov.

Od trinajstih prometnih znakov, ki smo jih videli na učnem sprehodu, jih je večina anketirancev obkrožila dvanajst, kar pomeni, da je hipoteza, ki pravi, da večina učencev 2. razreda pozna prometne znake, ki jih srečuje na poti v OŠ Sava Kladnika Sevnica, potrjena.

6.5.3 Analiza anketnega vprašalnika za 3. razred

V 3. razredu sem želela s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti, kako dobro učenci 3. razreda poznajo dediščino Sevnice. Učno uro sem izvedla z obiskom Kopitarne. Anketiranih je bilo 23 učencev (13 deklic in 10 dečkov).

Prva naloga je bila sestavljena iz štirih delov. Anketiranci so odgovore na vprašanja lahko poiskali s pomočjo fotografij. Najprej so morali dopolniti poved.

Grafikon 3: Delež pravilnih odgovorov (3. r.)

Vsi anketiranci so pravilno napisali odgovor Sevnica. Dečki in deklice so bili enako uspešni.

Nato so morali napisati dve podobnosti in dve razliki med fotografijama Sevnice.

POD.	Hribi	Sevnica	Drevesa	Ista mesta	Ceste	Kopitarna	Hiše	Gozdovi	Ista perspektiva
ŠT. ODG.	22	4	2	1	2	1	2	11	1

Tabela 2: Podobnosti med fotografijama

Zgornja tabela prikazuje podobnosti, ki so jih anketiranci našli med fotografijama. Z modro barvo je označen najpogostejši odgovor »hribi« (22 anketirancev). Veliko anketirancev je napisalo tudi odgovor »gozdovi« (11). Zelo zanimiv se mi zdi odgovor, da je fotografija posneta iz iste perspektive, kar je res. Štirje anketiranci niso v celoti rešili naloge, saj jim je manjkalo del odgovora. Ugotovila sem, da znajo anketiranci poiskati veliko podobnosti na fotografijah stare in nove Sevnice. Dečki in deklice so bili približno enako uspešni.

RAZLIKE	Polja	Drevesa	Več stavb (hiš)	Več njiv	Bloki	Staro - novo mesto	Travniki	Ceste	Nova Sevnica je lepša
ŠT. ODG.	4	2	6	8	15	6	2	2	1

Tabela 3: Razlike med fotografijama

Iz zgornje tabele je razvidno, da so anketiranci našli tudi veliko razlik med fotografijama. Najpogostejši odgovor »bloki« je označen z modro barvo (15 anketirancev). Zanimivo se mi zdi, da so se anketiranci osredotočili predvsem na to, česa je več na kateri fotografiji. Dečki in deklice so bili enako uspešni.

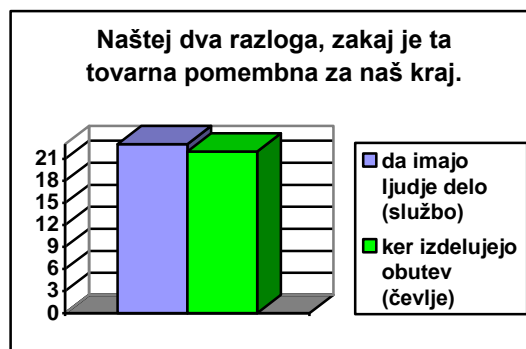
Nato so morali obkrožiti ime tovarne, ki smo jo obiskali in tovarno obkrožiti tudi na obeh fotografijah.

Grafikon 4: Delež pravih odgovorov (3. r.)

Vseh 23 anketirancev je prav obkrožilo tovarno na obeh fotografijah. Vsi anketiranci (23) so tudi obkrožili pravi odgovor Kopitarna. Dečki in deklice so bili enako uspešni.

Anketiranci so morali naštet dva razloga, zakaj je ta tovarna pomembna za naš kraj.

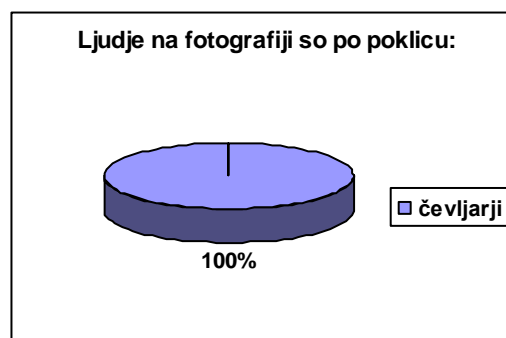
Grafikon 5: Število pravih odgovorov (3. r.)

Vsi anketiranci (23) so navedli razlog, da imajo ljudje delo (službo), 22 anketirancev pa je navedlo poleg še razlog, da je tovarna pomembna, ker izdelujejo obutev (čevlje). Nenavadno se mi zdi, da so skoraj vsi anketiranci navedli skoraj iste razloge. Morda so prepisovali. Dečki in deklice so bili skoraj enako uspešni, vendar so bile deklice uspešnejše za en odgovor.

Pri drugi nalogi so morali anketiranci prepoznati obrt na fotografiji in dopolniti, kaj so ljudje na fotografiji po poklicu.

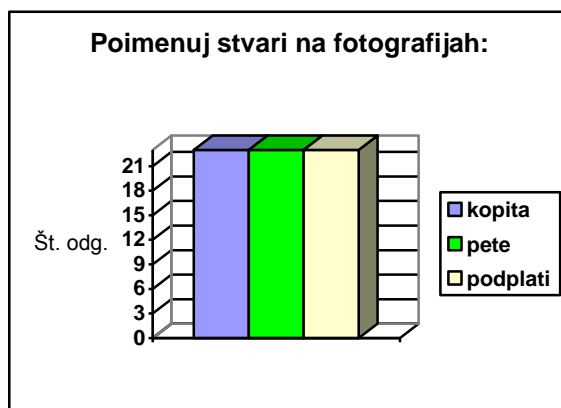
Grafikon 6: Delež pravilnih odgovorov (3. r.)

Grafikon 7: Delež pravilnih odgovorov (3. r.)

Vsi anketiranci (23) so pravilno odgovorili na obe vprašanji. Iz odstotkov odgovorov anketirancev lahko ugotovim, da jim ta naloga ni predstavljala težav in da je bila morda celo prelahka za njih. Deklice in dečki so bili enako uspešni.

Pri zadnji nalogi so morali anketiranci poimenovati tri stvari na fotografijah.

Grafikon 8: Število pravilnih odgovorov (3. r.)

Vsi anketiranci so pravilno poimenovali vse tri stvari. Mislim, da je to zato, ker so si vse predmete dobro ogledali v tovarni. Deklice in dečki so bili enako uspešni.

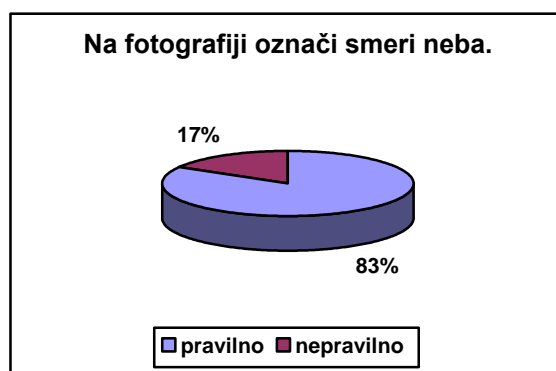
Iz dobljenih rezultatov lahko potrdim hipotezo, da večina učencev 3. razreda pozna dediščino Sevnice (uresničena z obiskom Kopitarne).

6.5.4 Analiza anketnega vprašalnika za 4. razred

V 4. razredu sem želela s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti, kako dobro se znajo učenci orientirati na letalski fotografiji in načrtu oz. zemljevidu Sevnice. Anketiranih je bilo 18 učencev (9 deklic in 9 dečkov).

Anketni vprašalnik zajema osem nalog, ki so jih anketiranci rešili s pomočjo letalske fotografije Sevnice.

Pri prvi nalogi so morali na letalski fotografiji označiti smeri neba.

Grafikon 9: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

Petnajst anketirancev (83 %) je pravilno označilo smeri neba, trije anketiranci (17 %) pa napačno. Pri tej nalogi so bile uspešnejše deklice, saj so vse tri napačne odgovore označili dečki.

Pri drugi nalogi so morali anketiranci obkrožiti starejši del mesta in napisati, po čem ga prepoznajo.

Grafikon 10: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

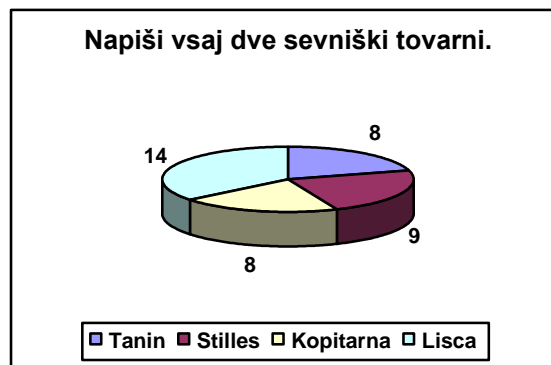
Grafikon 11: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

Vsi anketiranci (100 %) so pravilno obkrožili starejši del mesta, le 11 anketirancev pa je znalo svoj odgovor pravilno utemeljiti. Največ anketirancev je starejši del mesto prepoznalo po gradu (5), eden manj po tem, da tam ni tovarn (4), po eden pa sta napisala, da sta ga prepoznala po tem, da leži pod pokopališčem in po rdečih strehah stavb. 7 anketirancev ni napisalo odgovora, izmed njih šest dečkov in ena deklica. Pri tej nalogi so bile torej uspešnejše deklice.

Pri tretji nalogi so morali anketiranci z rumeno označiti industrijski del mesta in napisati vsaj dve sevniški tovarni.

Grafikon 12: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

Grafikon 13: Delež pravilnih odgovorov (4. r.)

Presenetilo me je, da je le 8 anketirancev v celoti pravilno obkrožilo industrijski del mesta. Večina anketirancev, ki so ga obkrožili napačno, je obkrožila le eno tovarno (v večini tovarno Lisca). Največ anketirancev je navedlo tovarno Lisca (14), malo manj Stilles (9), po 8 anketirancev pa je navedlo tovarni Tanin in Kopitarna. Trije anketiranci so navedli več kot dve tovarni, kar je upoštevano v grafikonu. Sicer je 17 anketirancev znalo navesti dve tovarni,

le en anketiranec je navedel le eno. Pri tej nalogi so bile uspešnejše deklice, saj so znale navesti več tovarn.

Pri četrti nalogi so morali anketiranci napisati, koliko mostov čez reko je na fotografiji in jih pobarvati z rdečo.

Grafikon 14: Delež pravilnih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

Iz grafa je razvidno, da so to nalogo pravilno rešili skoraj vsi anketiranci, saj je napačno odgovoril le en anketiranec, ki je našel le dva od treh mostov. Deklice so bile uspešnejše, saj je napačno odgovoril deček.

Pri peti nalogi so morali anketiranci z rjavo označiti ali napisati, kam bi peljali psa na sprehod.

Grafikon 15: Delež odgovorov (4. r.)

Ta naloga je bila anketirancem zelo všeč, saj so jo vsi rešili. Ugotovila sem, da anketiranci raje rišejo (15 anketirancev) kot pišejo (tije anketiranci). Naloga ni imela pravilnih in nepravilnih odgovorov. Največ anketirancev bi psa peljali v naravo (travnik, gozd in ob reki). Dečki so pogosteje izbrali travnik in gozd, deklice pa reko in cesto.

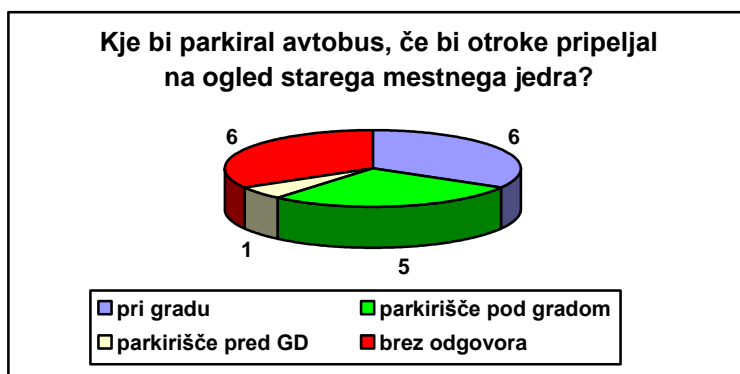
Pri šesti nalogi so morali anketiranci na letalski fotografiji z modro puščico označiti smer toka reke Save.

Grafikon 16: Delež pravih in nepravilnih odgovorov (4. r.)

To nalogo je pravilno rešila večina anketirancev (16), en anketiranec (deklica) je puščico obrnil v napačno smer, en anketiranec (deček) pa ni rešil naloge. Dečki in deklice so bili torej enako uspešni.

Pri sedmi nalogi so morali učenci napisati ali označiti, kje bi parkirali avtobus, če bi otroke pripeljali na ogled starega mestnega jedra.

Grafikon 17: Delež odgovorov (4. r.)

Največ anketirancev pravi, da bi avtobus parkiralo nekje pri gradu (6). Prav toliko anketirancev tudi ni napisalo nobenega odgovora, kar me preseneča. Morda jim je zmanjkalo časa za to nalogo. Pet anketirancev bi avtobus parkiralo na parkirišču pod gradom, eden pa bi ga parkiralo na parkirišču pred gasilskim domom, ki je sicer kar dosti oddaljeno od starega mestnega jedra, vendar ni povsem napačno, saj tam parkira veliko avtobusov. Pri tej nalogi so bila uspešnejša dekleta, saj so med šestimi, ki niso napisali odgovora štirje dečki in le dve dekleti.

Pri zadnji nalogi so morali anketiranci s pomočjo navodil priti do določene točke na letalski fotografiji.

Grafikon 18: Delež pravih in nepravih odgovorov (4. r.)

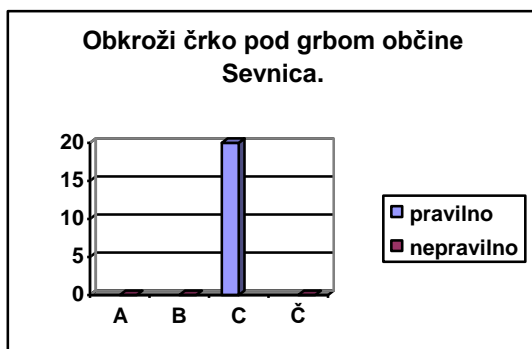
Do železniške postaje je prišlo le dvanajst anketirancev, saj je bila ta naloga najtežja med vsemi. Izmed šestih nepravilnih odgovorov 5 anketirancev ni napisalo odgovora, eden pa je prišel do pokopališča. Tudi pri tej nalogi so bila uspešnejša dekleta, saj so nalogo neuspešno rešili štirje dečki in le dve deklici.

Hipotezo, da se večina učencev 4. razreda zna orientirati na letalski fotografiji in načrtu/zemljevidu Sevnice, lahko potrdim, saj je vse naloge pravilno rešila več kot polovica anketirancev.

6.5.5 Analiza anketnega vprašalnika za 5. razred

V 5. razredu sem želela s pomočjo anketnega vprašalnika ugotoviti, ali učenci poznajo kulturno dediščino Sevnice in ali prepoznajo pomembne kulturnozgodovinske spomenike Sevnice s pomočjo fotografij. Anketiranih je bilo 20 učencev (12 deklic in 8 dečkov). Vprašanja sem projicirala na tablo, anketiranci pa so odgovore zapisovali in obkroževali na anketni vprašalnik.

Pri prvi nalogi so morali anketiranci izmed štirih grbov obkrožiti grb občine Sevnica, pri drugi nalogi pa izmed štirih gradov poiskati sevnškega.

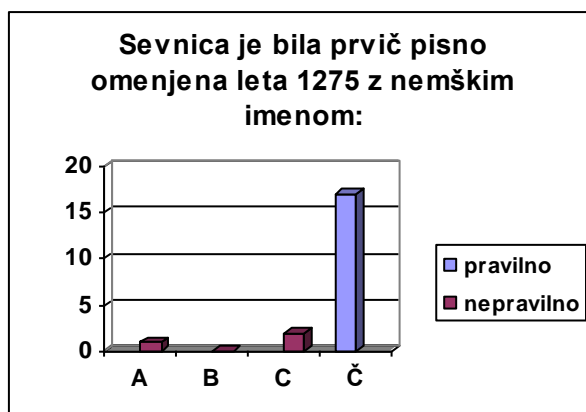
Grafikon 19: Prepoznavanje grba občine Sevnica

Grafikon 20: Prepoznavanje sevnškega gradu

Vsi anketiranci (20) so pravilno prepoznali grb občine Sevnica in sevniški grad, kar me zelo veseli. Vsi ostali odgovori niso bili izbrani, čeprav sem namenoma dala fotografije, ki so si zelo podobne. Deklice in dečki so bili enako uspešni.

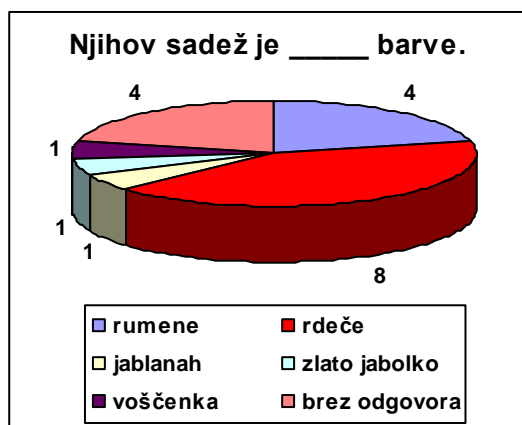
Pri tretji nalogi so morali anketiranci obkrožiti, s katerim nemškim imenom je bila Sevnica prvič omenjena leta 1275.

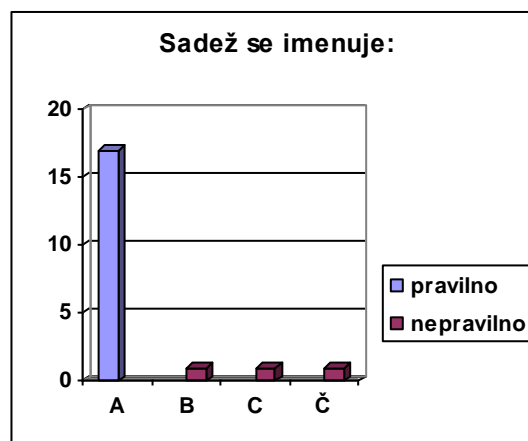
Grafikon 21: Staro nemško ime za Sevnico

Večina anketirancev je pravilno obkrožila odgovor Č oziroma Liechtenwalde (17 anketirancev). Iz tega števila sklepam, da so bili anketiranci že seznanjeni, v šoli ali drugje, z osnovno zgodovino Sevnice. Le trije anketiranci so odgovorili nepravilno. En anketiranec je nepravilno odgovor A, saj se ime Zellnitz za Sevnico omenja šele leta 1488. Odgovor C sta nepravilno izbrala dva anketiranca, saj je Rajhenburg staro ime za Brestanico. Deklice so bile uspešnejše, saj so dečki obkrožili dva izmed treh nepravilnih odgovorov.

Pri četrti nalogi so morali anketiranci napisati, kakšne barve je sadež sevnške avtohtone vrste jablan, in obkrožiti, kako se imenuje.

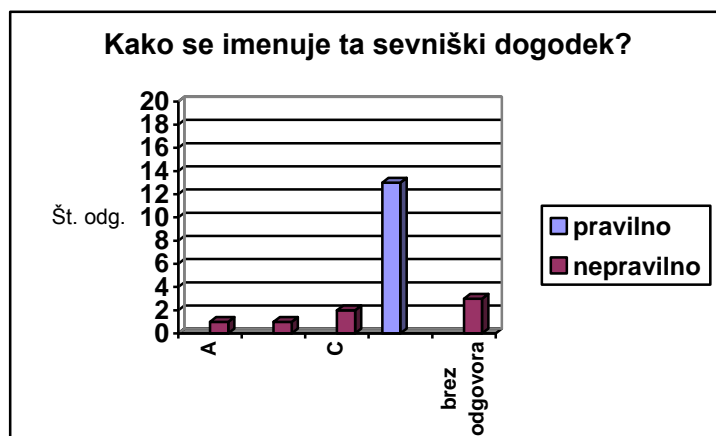
Grafikon 22: Barva sevniske voščenske

Grafikon 23: Voščenska

Pri tej nalogi sem pričakovala več pravih odgovorov. Morda sem narobe zastavila vprašanje in bi morala najprej vprašati po imenu sadeža in šele nato po barvi. Ime so pravilno obkrožili skoraj vsi anketiranci (17), le trije anketiranci so izbrali druge tri možnosti. Da je voščenska rumene barve, so vedeli le štirje anketiranci, največ anketirancev (8) pa je napisalo odgovor rdeče barve. Najverjetneje jih je vprašanje zmedlo, saj štirje anketiranci niso napisali odgovora. Tudi odgovori voščenska, zlato jabolko in jablanah mi potrdijo, da sem verjetno narobe zastavila vprašanje in bi bilo drugače več pravih odgovorov. Pri tej nalogi so bila uspešnejša dekleta, saj so večino nepravilnih odgovorov napisali dečki.

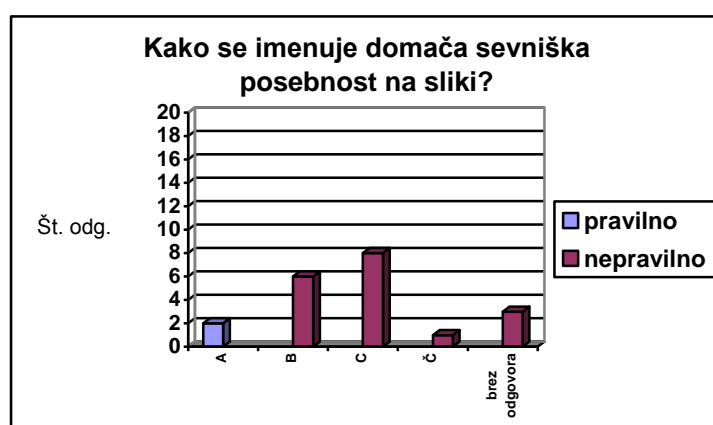
Pri peti nalogi so morali anketiranci izmed štirih podanih odgovorov izbrati tistega, ki označuje dogodek, na katerega se na dan mučenikov možje v Sevnici že 50 let zbirajo in preizkušajo domače dobrote.

Grafikon 24: Sevniška salamiada

Sevniško salamiado prepozna malo več kot polovica anketirancev (13). Pričakovala sem, da bo število večje. Dva anketiranca sta salamiado zamenjala za klobasiado, eden pa za mesniado. En odgovor je dobil tudi odgovor sarma, trije anketiranci pa niso obkrožili ničesar. Morda otroci te prireditve ne poznajo, ker so še premladi, ali pa ni dovolj prepoznavna. Pri tej nalogi so bila dekleta in dečki skoraj izenačeni, vendar so bile deklice za en pravi odgovor boljše od dečkov.

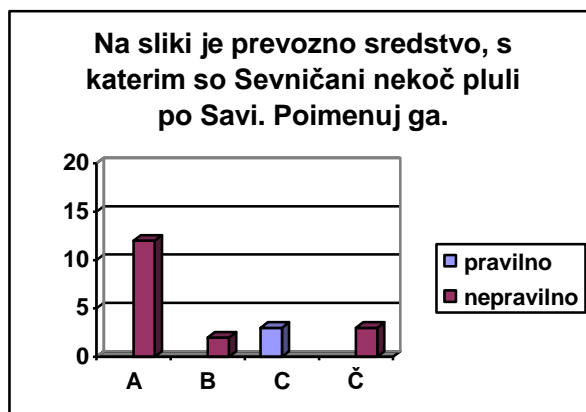
Pri šesti nalogi so morali anketiranci poimenovati domačo sevniško posebnost na sliki. Na razpolago so imeli štiri možne odgovore.

Grafikon 25: Puhla

Ugotovila sem, da večina anketirancev ne pozna te sevniške posebnosti, saj sta le dva anketiranca odgovorila pravilno. Rezultat me ni presenetil, saj pred raziskovanjem tudi sama nisem vedela za to jed. Predvsem mladi jo manj poznamo. Večina anketirancev je izbrala odgovor C, gibanica, verjetno, ker smo jo omenili pri obravnavi panonskega sveta. Pri tej nalogi so bili uspešnejši dečki, saj sta oba anketiranca, ki sta pravilno odgovorila, dečka.

Pri sedmi nalogi so morali anketiranci prepoznati prevozno sredstvo, s katerim so Sevničani nekoč pluli po Savi. Na razpolago so imeli štiri možne odgovore.

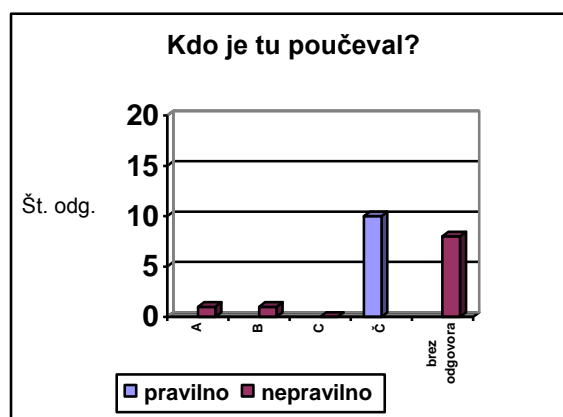
Grafikon 26: Prepoznavanje broda

Večina anketirancev tudi pri tej nalogi ni bila uspešna, saj so pravilno odgovorili le trije anketiranci. Večina anketirancev (12) je brod zamenjala s splavom, ki smo ga tudi obravnavali pri tej učni uri. Tri anketirance, ki morda niso dovolj natančno prebrali vprašanja, je zavedel tudi odgovor flosar, ki pa ni prevozno sredstvo, ampak drug izraz za splavarja. Pravilni odgovor so obkrožili dve deklici in en deček, torej so bile deklice uspešnejše.

Osma naloga je bila sestavljena iz dveh delov. Anketiranci so morali najprej poimenovati stavbo na fotografiji, nato pa obkrožiti črko pred znanim Slovincem, ki je tu poučeval. Na izbiro so bili štirje možni odgovori.

Grafikon 27: Prepoznavanje Lutrovske kleti

Grafikon 28: Lutrovska klet

Večina (12 anketirancev) je prepoznala Lutrovsko klet. Točno polovica anketirancev ve, da je tu poučeval Jurij Dalmatin (10 anketirancev). Presenetilo me je, da veliko anketirancev na ti dve vprašanji ni odgovorilo. Morda so imeli premalo časa. Pri tej nalogi so bile uspešnejše deklice, saj so izbrale več pravih odgovorov.

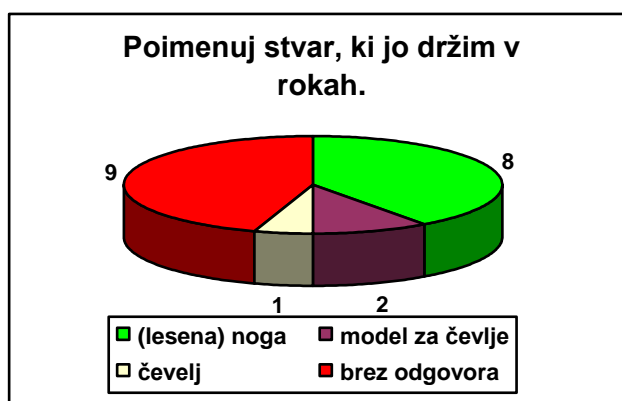
Pri deveti nalogi so imeli anketiranci na razpolago tri fotografije, izmed katerih so morali prepoznati sliko kužnega znamenja v Sevnici.

Grafikon 29: Kužno znamenje

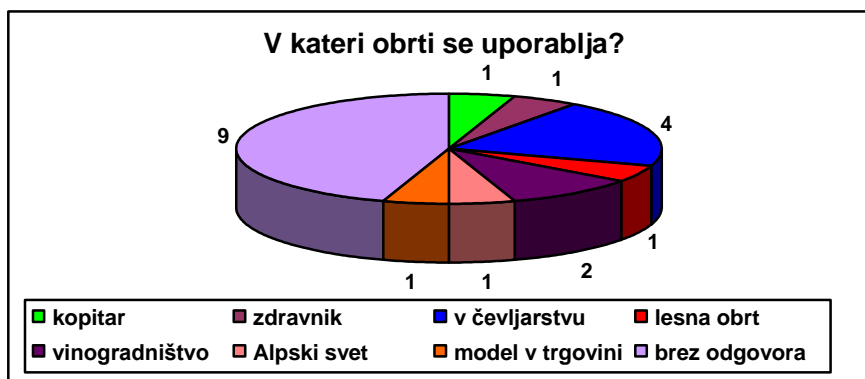
Kužno znamenje je prepoznala manj kot polovica anketirancev (9). Veliko anketirancev (6) ga je zamenjalo s spomenikom padlim v NOB (odgovor A). Verjetno se je to zgodilo zato, ker ta spomenik stoji blizu šole in je pred njim vsako leto proslava. Tretjo fotografijo, spomenik ob 400-letnici slovensko-hrvaškega kmečkega upora, so izbrali štirje anketiranci. Tudi ta spomenik stoji blizu šole, medtem ko kužno znamenje stoji na Glavnem trgu pod gradom. Pri tej nalogi so bili uspešnejši dečki.

Zadnja naloga je bila sestavljena iz dveh vprašanj. V roki sem držala predmet, ki so ga morali anketiranci najprej poimenovati, nato pa napisati še, v kateri obrti se uporablja.

Grafikon 30: Prepoznavanje predmeta

V rokah sem držala kopito, predmet, ki se uporablja v čevljarstvu za izdelavo obutve. Natančno tega termina ni napisal nihče, kar me preseneča, saj sem mislila, da so kopito že kdaj videli. Najbolj blizu sta bila dva anketiranca (deček in deklica), ki sta napisala, da je to model za čevlje.

Grafikon 31: Prepoznavanje predmeta

Iz grafa je razvidno, da je le petina anketirancev (štirje anketiranci) vedela, da se ta predmet uporablja v čevljarstvu. Pravilen odgovor je tudi kopitar, saj so kopitarji včasih izdelovali kopita. Zanimiva odgovora sta mi bila zdravnik (verjetno asociacija na nožno protezo) in vinogradništvo (za tlačenje grozdja). Skoraj polovica anketirancev ni podala nobenega odgovora. Pravilen odgovor »čevljarstvo« so napisali en deček in tri deklice, torej so bile deklice uspešnejše.

Z analizo celotnega vprašalnika lahko potrdim hipotezo, ki pravi, da večina učencev 5. razreda pozna kulturno dediščino Sevnice, saj je večina anketirancev pravilno odgovorila na več kot polovico vprašanj (sedem od trinajstih vprašanj) oziroma na polovico nalog (pet od desetih).

Hipotezo, da večina učencev 5. razreda prepozna pomembne kulturnozgodovinske spomenike Sevnice s pomočjo fotografij, lahko potrdim, saj je večina anketirancev prepoznala dva od treh pomembnih kulturnozgodovinskih spomenikov Sevnice.

7 ZAKLJUČEK

V teoretičnem delu diplomske naloge so zbrani ključni dogodki, ki so zaznamovali razvoj mesta Sevnica. Sevnica ima kar pestro zgodovino, zato jo je bilo težko strniti na nekaj straneh. Predvsem zadnja leta je bilo o preteklosti Sevnice napisanih veliko del, saj so se nekateri avtorji zelo poglobili v raziskovanje. Ugotovila sem, da je bilo moje poznavanje Sevnice šibko in zato potrebno izpopolnjevanja. Z raziskovanjem sem se veliko naučila o svojem domačem kraju in ljudeh, ki tu živijo.

V didaktičnem delu sem pripravila pet učnih priprav. Vse učne ure sem tudi izvedla na bližnji osnovni šoli. Učni proces sem zasnovala tako, da bi bili učenci med uro čim bolj aktivni. Moja želja je bila, da bi učenci čim bolje poznali kraj, v katerem živijo, saj bodo tisto, kar poznajo, znali tudi spoštovati. Upam, da bodo učne priprave učiteljem pomagale, da se bodo še naprej zavedali pomembnosti spoznavanja domačega kraja in da bodo učne ure naredili še bolj pestre in zanimive.

V raziskavi sem ugotavljala, kako dobro poznajo domači kraj Sevnica učenci, ki obiskujejo razredno stopnjo OŠ Sava Kladnika. Potrdila sem vseh šest hipotez. Ugotovila sem, da večina učencev 1. razreda pozna osnovne pojme v zvezi s površjem (vode, ravnine, vzpetine, vdolbine) v neposredni okolici Sevnice. Raziskava je potrdila hipotezo, da večina učencev 2. razreda pozna prometne znake, ki jih srečuje na poti v OŠ Sava Kladnika Sevnica. Potrjena je tudi hipoteza, da večina učencev 3. razreda pozna dediščino Sevnice. Potrdila sem hipotezo, da se večina učencev 4. razreda zna orientirati na letalski fotografiji in načrtu/zemljevidu Sevnice. Potrjeni sta tudi hipotezi, ki pravita, da večina učencev 5. razreda pozna kulturno dediščino Sevnice in da večina učencev 5. razreda prepozna pomembne kulturnozgodovinske spomenike Sevnice s pomočjo fotografij.

8 LITERATURA IN VIRI

Antić, Milica. Okolje in jaz 2, priročnik za spoznavanje okolja za 2. razred devetletne osnovne šole, Modrijan, Ljubljana 1999.

Bajd, B. [et al.]. Okolje in jaz, priročnik za učitelje, Modrijan, Ljubljana 1999.

Bogovič, Jože. Naših dvesto let: 1782-1982, Osnovna šola [Savo Kladnik], Sevnica 1982.

Brinar, Josip. Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi za brežiški, kozjanski in sevnški šolski okraj, Videm 1903.

Curk, Iva. Iz najstarejše zgodovine Sevnice, v: Kronika, letnik 17, zv. 3, Ljubljana 1969.

Enciklopedija Slovenije, 11. zvezek, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1997.

Gregorčič Leon [et al.]. Pozdrav iz ..., Kočevje 2006.

Krajevni leksikon Slovenije, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1976.

Krajevni leksikon Slovenije, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1995.

Ob stoletnici Slovenskega tabora v Sevnici: 2. V. 1869 - 2. V. 1969, Občinska konferenca SZDL, Sevnica 1969.

Sevnica: zakladnica doživetij, Mohorjeva založba 2010.

Slovenija: turistični vodnik, Mladinska knjiga, Ljubljana 1997.

Umek, Maja. Družba in jaz, priročnik za učitelje, Modrijan, Ljubljana 2004.

Umek, Maja. Družba in jaz 2: družba za 5. razred devetletne osnovne šole, priročnik za učitelje. Modrijan, Ljubljana 2006.

Terčelj, Mojca. Občina Sevnica. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana, 1989.

Vischer, Georg Matthäus. Topographia Ducatus Stiriae, Gradec 1681.

Zelič, Zoran. Sevnica: stoletje na razglednicah. Neviodonum, Krško 2009.

Zelič, Zoran. Po sledih obrtništva v Sevnici. Območna obrtna zbornica, Sevnica 2006.

Žiberna, Marjan. Posavje: turistični vodnik, Goga, Novo mesto 2010.

SPLETNI VIRI:

- <http://www.obcina-sevnica.si/zanimivosti/nekaj-zgodovine> (16. 11. 2010)
- Google Earth (17. 3. 2011)
- http://91.185.202.230/~obcinase/uploads/zanimivosti/statistika/statistika_2009.pdf (4. 5. 2011)
- <http://www.obcina-sevnica.si/krajevne-skupnosti/sevnica> (4. 5. 2011)
- <http://www.ajdovski-gradec.com/> (5. 5. 2011)
- <http://www.kstm.si/ajdovski-gradec.html> (5. 5. 2011)
- <http://www.ajdovski-gradec.com/izkopavanja.html> (5. 5. 2011)
- <http://www.grad-sevnica.com/zgodovina-gradu.html> (8. 5. 2011)
- http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Spoznavanje_okolja_obvezni.pdf (9. 5. 2011)
- http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Druzba_obvezni.pdf (9. 5. 2011)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Sevnica (10. 5. 2011)
- http://www.lisca.com/index.php?page=o-podjetju&lang=si_SI&local=si (19. 5. 2011)

KAZALO SLIK, GRAFIKONOV IN TABEL

Slika 1: Pogled na Sevnico in okolico.....	2
Slika 2: Sevnica danes.....	3
Slika 3: Glavni trg pod gradom.....	3
Slika 4: Skica Ajdovskega gradca).....	5
Slika 5: Bronasta utež.....	5
Slika 6: Lončeno posodje in glinena vretenca.....	6
Slika 7: Ajdovski gradec danes	6
Slika 8: Grad Sevnica nekoč	7
Slika 9: Grad z južne strani	8
Slika 10: Grad Sevnica danes.....	9
Slika 11: Balkon pred gradom	9
Slika 12: Čarobni obisk gradu	9
Slika 13: Cerkev sv. Florjana	9
Slika 14: Spomenik ob 400-letnici	10
Slika 15: Lutrovska klet	11
Slika 16: Spodnji sevniški grad.....	11
Slika 17: Kužno znamenje na Glavnem trgu.....	11
Slika 18: Sevnica okoli l. 1830.....	12
Slika 19: Župnijska cerkev sv Nikolaja.....	12
Slika 20: Železniška postaja Sevnica	13
Slika 21: Na mestu nemške šole danes stoji Srednja šola Sevnica	14
Slika 22: Glavni trg okoli l. 1903	14
Slika 23: Sevnica leta 1908	15
Slika 24: Šmarje pri Sevnici s Kopitarno leta 1908	15
Slika 25: Spomenik padlim v NOV	16
Slika 26: Sevnica leta 1946	16
Slika 27: Stanovanjski bloki nad železnico.....	16
Slika 28: OŠ Sava Kladnika Sevnica	17
Slika 29: Zdravstveni dom Sevnica	17
Slika 30: Gasilski dom s kulturno dvorano	17
Slika 31: Staro mestno jedro danes	17
Slika 32: Sevniški bazen	18
Slika 33: Nov športni dom	18
Slika 34: Pogled na Sevnico iz Boštanja.....	18
Slika 35: Sevniška voščenska	19
Slika 36: Letalska fotografija Sevnice	19
Slika 37: Kopitarna danes	21
Slika 38: Tanin Sevnica.....	21
Slika 39: Stilles Sevnica	22
Slika 40: Lisca danes	22
Slika 41: Sevnica okoli leta 1864.....	22
Slika 42: Zadnji sevniški brodar Maks Kragl	23
Slika 43: Prvi lesen sevniški most	23
Slika 44: Sodobna prometna ureditev Sevnice.....	23
Slika 45: Na ogledu Kopitarne	47
Slika 46: Ogled proizvodnje	47

Grafikon 1: Delež pravih in nepravilnih odgovorov – opazovanje površja in objektov.....	53
Grafikon 2: Delež pravih in nepravilnih odgovorov - prepoznavanje prometnih znakov ...	54
Grafikon 3: Delež pravih odgovorov (3. r.)	55
Grafikon 4: Delež pravih odgovorov (3. r.)	56
Grafikon 5: Število pravih odgovorov (3. r.)	56
Grafikon 6: Delež pravih odgovorov (3. r.)	57
Grafikon 7: Delež pravih odgovorov (3. r.)	57
Grafikon 8: Število pravih odgovorov (3. r.)	57
Grafikon 9: Delež pravih in nepravilnih odgovorov (4. r.)	58
Grafikon 10: Delež pravih in nepravilnih	59
Grafikon 11: Delež pravih in nepravilnih	59
Grafikon 12: Delež pravih in nepravilnih	59
Grafikon 13: Delež pravih odgovorov (4. r.)	59
Grafikon 14: Delež pravih in nepravilnih odgovorov (4. r.)	60
Grafikon 15: Delež odgovorov (4. r.)	60
Grafikon 16: Delež pravih in nepravilnih odgovorov (4. r.)	61
Grafikon 17: Delež odgovorov (4. r.)	61
Grafikon 18: Delež pravih in nepravilnih odgovorov (4. r.)	62
Grafikon 19: Prepoznavanje grba občine Sevnica	63
Grafikon 20: Prepoznavanje sevnškega gradu	63
Grafikon 21: Staro nemško ime za Sevnico	63
Grafikon 22: Barva sevnške voščenske	64
Grafikon 23: Voščenska	64
Grafikon 24: Sevnška salamiada	64
Grafikon 25: Puhla	65
Grafikon 26: Prepoznavanje broda	66
Grafikon 27: Prepoznavanje Lutrovske kleti	66
Grafikon 28: Lutrovska klet	66
Grafikon 29: Kužno znamenje	67
Grafikon 30: Prepoznavanje predmeta	67
Grafikon 31: Prepoznavanje predmeta	68
 Tabela 1: Število povezav med sličicami	 52
Tabela 2: Podobnosti med fotografijama	55
Tabela 3: Razlike med fotografijama	56

10 PRILOGE

- Anketni vprašalnik za učence 1. razreda OŠ
- Anketni vprašalnik za učence 2. razreda OŠ
- Anketni vprašalnik za učence 3. razreda OŠ
- Anketni vprašalnik za učence 4. razreda OŠ
- Anketni vprašalnik za učence 5. razreda OŠ

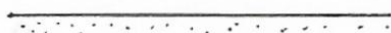
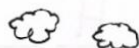
DRAGI UČENEC/UČENKA! POZORNO OPAZUJ DOMAČO POKRAJINO IN
IZPOLNI UČNI LIST. NA LIST SE NI TREBA PODPISATI.
HVALA, KER MI POMAGAŠ PRI RAZISKAVI.

MAJA VAVTAR

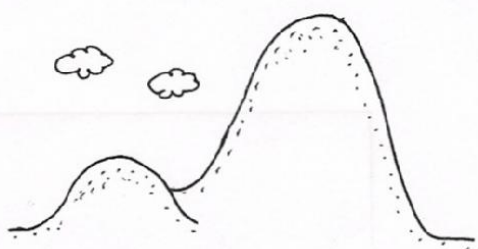
OBKROŽI:

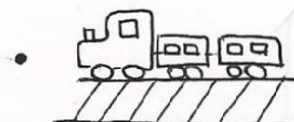
1. POVEŽI:

RAVNINA ■

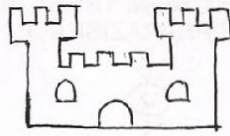
GRİČ IN HRIB ■

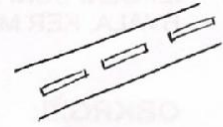
2. OBKROŽI IN DOPOLNI:

C _ R _ _ V _

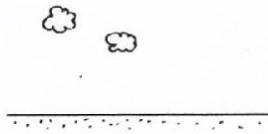
G R _ D _

C _ S _ A _

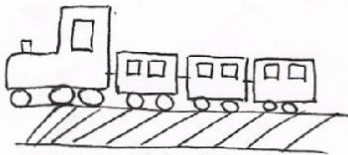
R _ K _ _

R A _ N _ N A _

H _ _ B _

Ž E _ E _ N _ C A _

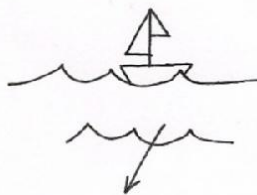
G _ R _ _

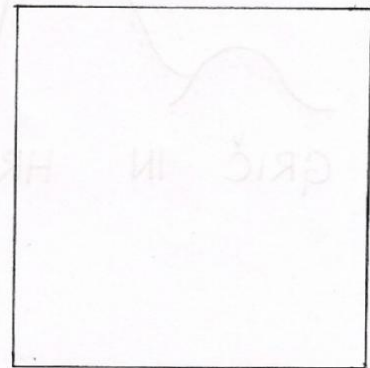
G _ Z D _

H _ Š _ _

M O _ _ E _

Pozdravljen/a!

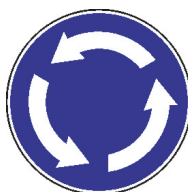
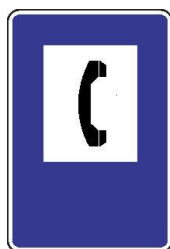
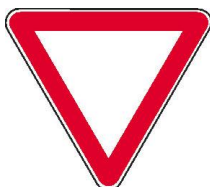
Pred teboj je kratek vprašalnik, s katerim želim raziskati, kako dobro učenci 2. razreda poznate prometne znake v okolici osnovne šole Sava Kladnika Sevnica. Vprašalnik se nanaša na učni sprehod v okolici šole. Vprašalnik je anonimen, zato se ni potrebno podpisati.

Hvala za sodelovanje.

Maja Vavtar

SPOL (obkroži): Ž M

OBKROŽI PROMETNE ZNAKE, KI SI JIH OPAZIL NA UČNEM SPREHODU V OKOLICI ŠOLE.

Pozdravljen/a!

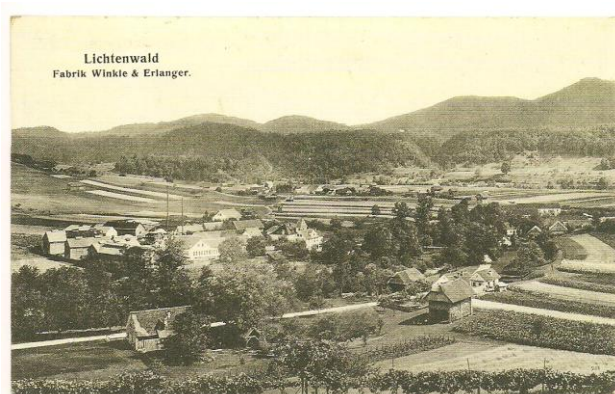
Pred teboj je kratek vprašalnik, s katerim želim raziskati, kako dobro učenci 3. razreda poznate kulturno dediščino Sevnice. Vprašalnik se nanaša na ogled Kopitarne. Pazljivo preberi vprašanja in odgovori. Vprašalnik je anonimen, zato se ni potrebno podpisati.

Hvala za sodelovanje.

Maja Vavtar

SPOL (obkroži): Ž M

1. DOBRO SI OGLEDJ **FOTOGRAFIJI** IN ODGOVORI NA VPRAŠANJA:

a. Lichtenwald je staro ime za mesto_____.

b. Naštej **2 podobnosti in 2 razliki** med fotografijama.

PODOBNOSTI_____

RAZLIKE _____

c. Na obeh fotografijah **obkroži** tovarno, ki smo jo obiskali. Kako se imenuje?

1. Lisca.
2. Stilles.
3. Kopitarna.
4. Jutranjka.

d. Naštej **2 razloga**, zakaj je ta tovarna pomembna za naš kraj.

2. NEKOČ JE V SEVNICI VELIKO OBRTNIKOV IZDELOVALO ČEVLJE.

a. **Obrt** na fotografiji se imenuje:

1. Čevljarstvo.
2. Kopitarstvo.
3. Šiviljstvo.

b. Ljudje na fotografiji so po **poklicu** _____.

3. POIMENUJ STVARI NA FOTOGRAFIJAH:

Pozdravljen/a!

Pred teboj je kratek vprašalnik, s katerim želim raziskati, kako dobro učenci 4. razreda poznate svoj domači kraj. Pazljivo preberi vprašanje in odgovor zapiši ali obkroži na letalski fotografiji na drugi strani lista. Vprašalnik je anonimen, zato se ni potrebno podpisati.

Hvala za sodelovanje.

Maja Vavtar

SPOL (obkroži): Ž M

1. Na fotografiji označi **smeri neba**.
2. S svinčnikom obkroži **starejši del mesta**. Po čem ga prepoznaš?

3. Z rumeno obkroži **industrijski del mesta**. Napiši vsaj dve sevniški tovarni. _____
4. Koliko **mostov** čez reko je na fotografiji? _____ Pobarvaj jih z rdečo.
5. Kam bi odpeljal **psa** na sprehod, če bi bil doma v centru mesta?
Označi z rjavo **ali** napiši. _____
6. Označi **smer toka reke Save** z modro puščico.
7. Kje bi lahko parkiral **avtobus**, če bi pripeljal otroke v Sevnico na ogled starega mestnega jedra? _____
8. Pot začneš pri **bazenu**. Hodiš v smeri proti zahodu. Na križišču zaviješ levo. Hodiš v smeri proti jugu. Na **četrtem** velikem križišču greš proti jugozahodu. V naslednjem križišču greš naravnost čez cesto. Kam te pripelje pot? _____

Pozdravljen/a!

Pred teboj je kratek vprašalnik, s katerim želim raziskati, kako dobro učenci 5. razreda poznate svoj domači kraj. Pazljivo preberi vprašanje na prosojnici in odgovor zapiši ali obkroži na tem listu. Vprašalnik je anonimen, zato se ni potrebno podpisati.

Hvala za sodelovanje.

Maja Vavtar

SPOL (obkroži): Ž M

9. Obkroži: A B C Č

10.Obkroži: A B C Č

11.Obkroži: A B C Č

12.Napiši odgovor:_____

Obkroži: A B C Č

13.Obkroži: A B C Č

14.Obkroži: A B C Č

15.Obkroži: A B C Č

16.Napiši odgovor:_____

Obkroži: A B C Č

17.Obkroži: A B C

18.Napiši odgovor:_____

Napiši odgovor:_____

VPRAŠALNIK O SEVNICI ZA UČENCE 5. RAZREDA

Maja Vavtar

Sevnica, 9. 3. 2011

1. Obkroži črko pod grbom občine Sevnica.

A

B

C

Č

2. Katera slika prikazuje sevniški grad?

A

C

B

Č

3. Sevnica je bila prvič pisno omenjena leta 1275 z nemškim imenom:

- A Zellnitz.
- B Lietenueld.
- C Rajhenburg.
- Č Liechtenwalde.

4. Po sevniških gričih raste avtohtona vrsta jablan. Njihov sadež, ki je _____ barve, se imenuje:

- A Voščenska.
- B Barvanka.
- C Pisanka.
- Č Zlato jabolko.

5. Na dan mučenikov se mo že 50 let zbirajo in preizkušajo domače dobrote. Kako se imenuje ta sevniški dogodek?

- A Sarma.
- B Mesniada.
- C Klobasiada.
- Č Salamiada.

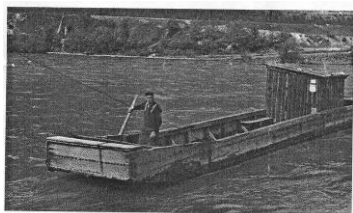
6. Kako se imenuje domača sevniška posebnost na sliki?

- A Puhla.
- B Pogača.
- C Gibanica.
- Č Pica.

7. Na sliki je prevozno sredstvo, s katerim so Sevnicihanci nekoč pluli po Savi. Poimenuj ga.

- A Splav.
- B Čoln.
- C Brod.
- Č Flosar.

8. Poimenuj stavbo na sliki.

Kateri znani Slovenec je tu poučeval?

- A Jurij Vega.
- B Primož Trubar.
- C Adam Bohorič.
- Č Jurij Dalmatin.

9. Obkroži črko pod sliko kužnega znamenja v Sevnici.

A

B

C

10. Poimenuj stvar, ki jo držim v rokah.

V kateri obrti se uporablja?